



Republika Hrvatska
Općinski sud u Varaždinu
Varaždin, Trg slobode 9

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Općinski sud u Varaždinu, po sutkinji Jadranki Orlović, u pravnoj stvari tužitelja Dražena Meseca iz Varaždina, Aleja kralja Zvonimira 11, OIB:75613985436, zastupanog po punomoćnici Senka Zuber Šanjek, odvjetnici u Varaždinu, protiv tuženika ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK d.d. Rijeka, Jadranski trg 3a, OIB: 23057039320, zastupanog po punomoćnicima, odvjetnicima u OD Hanžeković & partneri, Zagreb, nakon provedene glavne javne rasprave zaključene 20. svibnja 2026. u prisutnosti punomoćnika stranaka, 27. svibnja 2026. kao dana donošenja i objave presude

p r e s u d i o j e

I. Nalaže se tuženiku ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK d.d. Rijeka, Jadranski trg 3a, OIB: 23057039320, da tužitelju Draženu Mesecu iz Varaždina, Aleja kralja Zvonimira 11, OIB:75613985436, isplati iznos od 4.019,72 EUR (četiri tisuće devetnaest eura i sedamdeset dva centa) zajedno sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od dospijeca svakog pojedinog obroka po stopi od 12% godišnje do 31.7.2015., od 1.8.2015. do 31.12.2022. po stopi od 6,82% godišnje, od 1.1.2019. godine do 30.06.2019. po stopi od 6,54% godišnje, od 1.7.2019. do 31.12.2019. po stopi od 6,30% godišnje, od 1.1.2020. do 30.06.2020. po stopi od 6,11% godišnje, od 1.7.2020. do 31.12.2020. po stopi od 5,89% godišnje, od 1.1.2021. do 30.6.2021. 5,75% godišnje, od 1.7.2021. do 31.12.2021. po stopi od 5,61% godišnje, od 1.1.2022. do 30.6.2022. po stopi od 5,49% godišnje, od 1.7.2022. do 31.12.2022. po stopi od 5,31% godišnje, od 1.1.2023. do 30.06.2023. po stopi od 5,50% godišnje, od 1.7.2023. do 31.12.2023. po stopi od 7,00 % godišnje, od 1.1.2024. do 30.6.2024. po stopi od 7,50% godišnje, od 1.7.2024. do 31.12.2024. po stopi od 7,25 % godišnje, od 1.1.2025. do 30.6.2025. po stopi od 6,15% godišnje, od 1.7.2025. do 31.12.2025. po stopi od 5,15 % godišnje, te nadalje od 1.1.2026. do isplate po stopi iz članka 29. stavka 2. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23) koja se određuje za svako polugodište uvećanjem referentne stope iz članka 29. stavka 8. Zakona o obveznim odnosima za 3 postotna poena, i to od:

(u EUR)

10.2.2011. 22,02

9.3.2011. 51,62

9.5.2011. 124,00

30.6.2011. 85,31

29.8.2011. 179,76

28.11.2011. 73,65
31.12.2011. 29,78
28.1.2012. 82,84
20.2.2012. 69,59
26.3.2012. 251,60
13.6.2012. 274,82
31.7.2012. 69,38
23.8.2012. 69,06
31.10.2012. 126,21
23.11.2012. 69,72
30.1.2013. 139,48
22.3.2013. 126,01
31.5.2013. 121,04
26.6.2013. 66,37
29.7.2013. 69,74
26.8.2013. 60,43
28.9.2013. 83,01
29.10.2013. 56,45
30.11.2013. 16,63
30.12.2013. 121,07
30.1.2014. 70,37
24.4.2014. 215,05
30.5.2014. 69,87
25.7.2014. 141,91
29.8.2014. 73,44
29.9.2014. 73,28
28.10.2014. 75,01
27.11.2014. 75,67
29.12.2014. 75,41
30.1.2015. 74,97
28.2.2015. 112,13
27.3.2015. 43,12
29.4.2015. 75,38
30.5.2015. 74,96
17.7.2015. 185,47
24.8.2015. 72,08
28.9.2015. 72,01

sve do isplate, u roku od 15 dana.

II. Utvrđuje se da ne postoji tražbina tuženika prema tužitelju s po osnovu negativnih tečajnih razlika u iznosu od 96,89 RUR (730,02 HRK).

III. Nalaže se tuženiku ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK d.d. Rijeka, Jadranski trg 3a, OIB: 23057039320, da tužitelju Draženu Mesecu iz Varaždina, Aleja kralja Zvonimira 11, OIB:75613985436 nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.265,59 (dvije tisuće dvjesto šezdeset pet eura i pedeset devet centi) s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom tekućom od dana donošenja ove presude, 27. svibnja 2026. do isplate po stopi koja se određuje za svako polugodište, uvećanjem referentne stope za tri postotna poena, a to je kamatna stopa koju je

Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja ili granična kamatna stopa proizašla iz natječajnih postupaka za varijabilnu stopu za posljednje glavne operacije refinanciranja Europske središnje banke, pri čemu se za prvo polugodište primjenjuje referentna stopa koja je na snazi na dan 1. siječnja, a za drugo polugodište referentna stopa koja je na snazi na dan 1. srpnja te godine u roku od 15 dana, dok se preostali dio tužiteljevog zahtjeva za naknadu parničnog troška od 125,00 EUR odbija.

IV. Zahtjev tuženika za naknadu parničnih troškova odbija se u cijelosti.

Obrazloženje

1. Tužitelj je podnio tužbu protiv tuženika koja je zaprimljena na sudu 11. lipnja 2019., radi isplate novčanog iznosa koji je prema navodima tužbe više platio tuženiku na temelju ugovornih odredbi ugovora o kreditu sklopljenog s tuženikom o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli u CHF za koje u tužbi tvrdi da su ništetne. U tužbi navodi da je 3. kolovoza 2006. između parničnih stranaka sklopljen ugovor o kreditu broj 5103091159, a prema kojem je tuženik kao kreditor i banka, tužitelju, kao korisniku kredita, odobrio i stavio na raspolaganje kredit u iznosu od 23.550,34 CHF u kunsnoj protuvrijednosti. Navedenim Ugovorom dogovoren je rok otplate kredita od 144 mjeseci time da je mjesečni anuitet određen u visini od 254,79 CHF. Također, ugovoreno je da će tuženik naplaćivati redovnu kamatu koja je promjenjiva, a utvrđuje ju upravo on mjesečno i to putem svoje odluke Banke o kreditiranju građana, a u trenutku sklapanja ugovora iznosila je 7,99% godišnje. Dana 18. siječnja stranke su zaključile Aneks broj 1 Ugovora o kreditu broj 5103091159, kojim je izvršena konverzija kredita u kredit uz valutnu klauzulu u EUR. Tužitelj nije u posjedu osnovnog Ugovora o kreditu broj 5103091159 od 3. kolovoza 2006. originala ostalih aneksa ugovora o kreditu, početnog otplatnog plana te ostalih planova otplate, prometa po kreditu uz Ugovor izraženog u HRK, obavijestima odnosno odlukama tuženika o promjeni kamatne stope, konačne obavijesti o izračunu efekata konverzije i ostale dokumentacije vezane uz Ugovor, pa se zahtjevom za dostavu navedene dokumentacije kao zajedničke obratio tuženiku. Dostavu navedene dokumentacije zatražio je od tuženika usmeno u rujnu 2018. kada je u cijelosti isplatio kredit iz Ugovora, a iz razloga što nije bio upoznat sa činjenicom da mora podnijeti pisani zahtjev za dostavu opisane dokumentacije, isti je podnio osobno tuženiku tek 7. lipnja 2019. Tražene dokumente tužitelj do dana podnošenja ove tužbe nije zaprimio. Iako je tuženik u posjedu zahtijevane dokumentacije koju je prema sadržaju građansko pravnog odnosa dužan dati tužitelju, a obzirom se dokumentacija ima smatrati zajedničkom za obje stranke, predlaže se da naslovni sud temeljem odredbe čl. 186b st. 3. ZPP-a naloži tuženiku dostavu dokumentacije koja se ima smatrati zajedničkom, a bez koje dokumentacije tužitelj ne može postaviti određeni tužbeni zahtjev na isplatu. Nadalje tužitelj, iako ne može postaviti određeni tužbeni zahtjev na isplatu, obrazlaže osnove tužbenog zahtjeva zbog kojih se tužba podnosi. Tužitelj je od početka otplate predmetnog Ugovora redovito i uredno podmirivao dospjele mjesečne anuitete, sve do konačne otplate u rujnu 2018. Za vrijeme trajanja otplate kredita, kamatna stopa je od strane tuženika više puta mijenjana i to na štetu tužitelja. Također, više puta mijenjao se i tečaj CHF prema HRK, a što je itekako utjecalo na visinu obveze tužitelja prema tuženiku, na način da su pojedini mjesečni anuiteti značajno porasli u odnosu na one koji su bili ugovoreni. Tužitelj je, kao potrošač, u dobroj vjeri stupio u kreditni odnos s tuženikom, kao bankom. Pritom mu je ponuđen kredit s valutnom klauzulom, a bez da

su predočene moguće štetne posljedice takvog ugovora, niti s njime skopčani rizici. Također, na odredbu o valutnoj klauzuli i promjenjivosti kamatne stope nije mogao utjecati niti o istima pregovarati, već je tuženik koristio vlastiti obrazac koji je bio identičan u brojnim drugim kreditnim predmetima. U vrijeme sklapanja Ugovora na snazi je bio Zakon o zaštiti potrošača (NN 96/03) koji u odredbi čl. 81. st. 1. i 2. propisuje da se ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo smatra nepoštenom ako, suprotno načelu savjesnosti i poštenja uzrokuje značajnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača, te da se smatra kako se o pojedinoj ugovornoj odredbi nije pojedinačno pregovaralo ako je ta odredba bila unaprijed formulirana od strane trgovca te zbog toga potrošač nije imao utjecaja na njezin sadržaj, poglavito ako se radi o odredbi unaprijed formuliranog standardnog ugovora trgovca. Isto određuje i danas važeći Zakon o zaštiti potrošača (NN 41/14, 110/15 i 14/19) u čl. 49. st. 1. i 2. Nadalje ZOZZP/03 čl. 87. st. 1. propisuje da je nepoštena ugovorna odredba ništetna, a isto određuje i kasniji ZOZZP/14 u čl. 55. st. 1. Zakon o obveznim odnosima (NN 53/91, 73/91, 3/94, 111/93, 107/95, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01, 35/05, koji je bio na snazi u vrijeme sklapanja Ugovora u čl. 47. propisuje da je ugovor ništav kad je predmet obveze nemoguć, nedopusšten, neodređen ili neodrediv, a u čl. 50. st. 1. da je predmet obveze odrediv ako ugovor sadrži podatke s pomoću kojih se može odrediti ili su strane ostavile trećoj osobi da ga odredi. Isto određuje i Zakon o obveznim odnosima koji je sada na snazi u odredbama čl. 270. st. 1. i 272. st. 1. Dakle i Zakon o obveznim odnosima zabranjuje jednoj ugovornoj strani da svojevóljno odrađuje predmet ugovorne obveze, jer je u tom slučaju takav ugovor ništetan, odnosno takva ugovorna odredba je ništetna. Iz svega opisanog proizlazi da tuženik kao jača ugovorna strana samovoljno određuje visinu kamatne stope što je protivno Zakonu o zaštiti potrošača, kao i Zakonu o obveznim odnosima, pa je stoga takva ugovorna odredba ništetna. Iz istih razloga ništetna je i valutna klauzula u CHF, švicarskim francima, ugovorena od strane tuženika, a osobito jer tuženik kao trgovac prije zaključenja Ugovora nije u cijelosti o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti informirao tužitelja kao potrošača što je izazvalo neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana. Tužitelj ni na koji način nije sudjelovao u pojedinačnom pregovaranju s tuženikom po pitanju valutne klauzule, a slijedom čega su ugovorene ugovorne odredbe prouzročile neravnotežu između tužitelja kao potrošača i tuženika kao banke. Pravomoćnom presudom u postupku zaštite kolektivnih interesa potrošača odlučeno je da je tuženik u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008. (u kojem razdoblju je sklopljen i Ugovor koji je predmet ovog spora), povrijedio kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita (uključujući i tužitelja) sklapajući ugovore o kreditima te koristeći ništetne i nepoštene ugovorne odredbe na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom i drugim internim aktima tuženika, te u razdoblju od 1. travnja 2005. do 31. prosinca 2008. povrijedio kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita (uključujući i tužitelja) sklapajući ugovore o kreditima te koristeći ništetne i nepoštene ugovorne odredbe na način da je ugovorena valutna klauzula, a da prije sklapanja i u vrijeme sklapanja ugovora tuženik, kao trgovac i korisnici kreditnih usluga, kao potrošači, nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktnu parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa. Sukladno čl. 502.c Zakona o parničnom postupku i članku 118. ZOZZP/14 naslovni sud vezan je za utvrđenja iz navedenog postupka zaštite kolektivnih interesa potrošača, tj. vezan je za

utvrđenje da je ništetna odredba tuženika o promjenljivoj stopi redovne kamate i odredba o valutnoj klauzuli. Stoga podnosi ovu tužbu te predlaže da sud usvoji postavljeni tužbeni zahtjev, s tim da predlaže da sud prvo usvoji manifestacijsku zahtjev te naloži tuženiku da u roku od 8 dana dostavi dokumentaciju potrebnu mu za postavljanje određenog tužbenog zahtjeva i to: ugovor o kreditu broj 5103091159 od 3. kolovoza 2006., ostale anekse (dodatke) ugovora o kreditu, početni otplatni plan te ostale otplatne planove, promet po kreditu za Ugovor izražen u HRK, obavijesti odnosno odluke tuženika o promjeni kamatne stope, konačne obavijesti tuženika o izračunu efekata konverzije te drugu dokumentaciju koja je vještaku potrebna za izradu nalaza i mišljenja.

2. Tužitelj je podnio stupnjevitu tužbu kojom je zatražio da sud prvo usvoji postavljeni manifestacijski zahtjev i naloži tuženiku da mu dostavi dokumentaciju potrebnu mu za postavljanje određenog tužbenog zahtjeva te je postavio i tužbeni zahtjev kojim potražuje isplatu novčanog iznosa koji će naznačiti nakon što mu sud po nalogu suda dostavi zatraženu dokumentaciju potrebnu mu za postavljanje određenog tužbenog zahtjeva. Nakon toga je tužitelj u podnesku od 12. kolovoza 2019. prije nego je tuženik pozvan da podnese odgovor na tužbu, a nakon što mu je tuženik dostavio zatraženu dokumentaciju potrebnu mu za postavljanje određenog tužbenog zahtjeva, postavio određeni tužbeni zahtjev kojim je potraživao isplatu iznosa od 1.933,49 EUR (14.567,87 kn) s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom. S obzirom na to da je tužitelj prije donošenja odluke o manifestacijskom zahtjevu iz tužbe postavio određeni tužbeni zahtjev, nije bilo potrebe odlučivati o postavljenom manifestacijskom zahtjevu.

3. Tuženik u odgovoru na tužbu navodi da tužitelj pozivajući se na ništetnost ugovornih odredbi o promjenljivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli u CHF zahtijeva da se tuženiku naloži isplata neodređenog novčanog iznosa, obrazlažući kako nije u mogućnosti precizirati tužbeni zahtjev jer ne raspolaže dokumentacijom koja se odnosi na predmetni ugovor o kreditu. Tuženik u cijelosti spori osnovanost tužbe i postavljenog tužbenog zahtjeva, dok će se u pogledu visine očitovati nakon što tužitelj postavi tužbeni zahtjev određeno. Iz dopisa upućenog tužitelju jasno proizlazi da je tužitelju već dostavljena sva dokumentacija koja se tiče predmetnog Ugovora o kreditu, pa je manifestacijski zahtjev postavljen od strane tužitelja u cijelosti neosnovan i promašen. Slijedom navedenog, a budući da je tuženik tužitelju dostavio sve potrebne podatke, tuženik ističe kako potraživanje tužitelja nije postavljeno određeno, kako to nalaže odredba članka 186. Zakona o parničnom postupku, prema kojoj tužba treba sadržavati određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja, a pravilno postavljeni tužbeni zahtjev procesna je pretpostavka za meritorno suđenje te se nepotpun i neodređen zahtjev ne može materijalno pravno presuditi, već stranku treba pozvati na odgovarajući ispravak, a u slučaju izostanka propisanog postupka primijeniti sankciju iz čl. 109. Zakona o parničnom postupku. Tuženik stoga predlaže sudu da sukladno odredbi članka 109. st. 1. Zakona o parničnom postupku naloži tužitelju da ispravi tužbu odnosno dopuni na način da određeno naznači pojedinačne iznose i periode isplatu kojih tužbom zahtjeva, podredno da odbaci tužbu tužitelja. Osim toga, tuženik ističe prigovor promašene aktivne legitimacije jer tužitelj nije aktivno legitimiran zahtijevati sve navodne preplate koje su vršene po ovom kreditu iz razloga što pojedine uplate po partiji kredita nisu izvršene od strane tužitelja, već od strane jamca predmetnog Ugovora o kreditu Marije Hunjet. Stoga tuženik smatra da sve i kada bi sud u pogledu navodne ništetnosti prihvatio stav tužitelja, a što se osporava u cijelosti,

tada tužitelju nije pravno dopušteno pa niti moguće potraživati povrat navodno preplaćenih iznosa u cijelosti kako to on iznosi u svojoj tužbi. Naime, tužitelj bi mogao eventualno potraživati samo navodno preplaćene iznose koje je sam vršio, pa stoga tuženik u tome dijelu osporava aktivnu legitimaciju tužitelja i predlaže naslovnom sudu odbacivanje tužbe. Ističe prigovor zastare budući da je cjelokupno potraživanje tužitelja u zastari. Na zahtjev tužitelja za isplatu ima se primijeniti trogodišnji zastarni rok imajući u vidu plaćanja koja je tužitelj vršio po uvećanim anuitetima i to sve u smislu odredbe čl. 118. Zakona o zaštiti potrošača u svezi odredbe čl. 230. Zakona o obveznim odnosima. Odredbom čl. 118. ZPP-a propisano je da odluka suda donesena u postupku za zaštitu kolektivnih interesa potrošača iz članka 106. stavka 1. ovoga Zakona u smislu postojanja povrede propisa zaštite potrošača iz članka 106. stavka 1. ovoga Zakona obvezuje ostale sudove u postupku koji potrošač osobno pokrene radi naknade štete koja mu je uzrokovana postupanjem tuženika. Dakle, zakonodavac je tu jasno predvidio da se u postupcima koje potrošači osobno pokrenu radi o postupcima o naknadi štete, pa se u tom smislu ima primijeniti trogodišnji zastarni rok propisan odredbama ZOO-a. Stoga, cijeneći okolnost da je predmetna tužba podnesena dana 11. lipnja 2019., to tuženik ističe kako je prošlo više od tri godine od plaćanja koja je tužitelj vršio, pa se stoga ima smatrati kako je cjelokupno potraživanje tužitelja u zastari. Odlučna činjenica koju sud treba uzeti u obzir u ovom predmetu jest da su tužitelj i tuženik dana 18.1.2016. sklopili Aneks1 Ugovora o kreditu kojim je izvršena konverzija osnovnog kredita iz CHF u EUR sukladno odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN 102/15). Tim Aneksom su parnične stranke stvorile novu pravnu osnovu, bez značaja obnove, na način da je tužiteljev kredit koji je bio denominiran u kunama s valutnom klauzulom u CHF konvertiran u kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR odnosno položaj tužitelja je izjednačen s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR. Dana 4. ožujka 2020. godine, u oglednom postupku posl.br. Gos 1/2019 pokrenutom radi rješavanja pitanja važnog za jedinstvenu primjenu prava, doneseno je rješenje kojim je Vrhovni sud Republike Hrvatske odgovarajući na postavljeno pravno pitanje: "Je li sporazum o konverziji sklopljen na osnovi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN 102/15) nepostojeći ili ništetan u slučaju kada su ništetne odredbe osnovnog ugovora o kreditu o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli" odgovorio da sporazum o konverziji sklopljen na osnovi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN 102/15) ima pravne učinke i valjan je u slučaju kada su ništetne odredbe osnovnog ugovora o kreditu o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli. VSRH zauzima jasno pravno stajalište da taj sporazum, bez obzira je li sklopljen u formi tzv. dodatka – aneksa ili ugovora, predstavlja novu pravnu osnovu koja svoje izvorište ima u prisilnom propisu (ZIDZPK/15) ocijenjenom suglasnim s Ustavom RH. Prema shvaćanju VSRH, a imajući prije svega na umu da je ZIDZPK/15 poseban zakon u odnosu na opća pravila obveznog prava te da je riječ o izvanrednoj, jednokratnoj i retroaktivnoj mjeri (intervenciji) zakonodavca, ne mogu opća pravila ZOO-a o ništetnosti ili izostajanju pravnih učinaka u dijelu u kojem su u eventualnoj koliziji s režimom ZIDZPK/15, o konverziji, dovesti do ništetnosti ili nepostojanja sporazuma o konverziji, a to sve pod pretpostavkom da je sporazum o konverziji sklopljen sukladno prisilnim propisima ZIDZPK/15. U pogledu pitanja jesu li osnovani pojedini kondemnatorni zahtjevi korisnika kredita, prvenstveno zahtjevi za isplatu, nakon sklopljenog sporazuma o konverziji, VSRH u drugom dijelu upućuje na već ranije iznesene razloge svoje odluke o postojanju pravnog interesa glede kondemnatornih zahtjeva. U tom dijelu VSRH navodi da se postojanje pravnog

interesa, posebice kod kondemnatornih zahtjeva ne može načelno isključiti, a što bi u protivnom trebati dokazivati tuženik. U svakom slučaju ne bi se moglo isključiti postojanje pravnog interesa kod onih razloga eventualne nevaljanosti ugovora koji izviru iz općeg obveznog uređenja, neovisnih o posebnom zakonskom uređenju ZID ZPK, npr. poslovna nesposobnost ili u slučaju onih konverzija koje nisu provedene suglasno strogim odredbama tog Zakona. Tako treba tumačiti i drugu odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev-2221/2018-11 od 3. rujna 2019., koja se također bavila pitanjem pravnog interesa, u okviru kolektivne sudske zaštite kojom se sud bavio u tom predmetu, odnosno postojanjem pravnog interesa za utvrđenje ništetnosti onih kredita vezanih uz CHF glede kojih nije sklopljen sporazum o konverziji u kredite vezane uz EUR-e. Dakle, u svim drugim slučajevima, kao što je to i u ovom pojedinačnom predmetu, korisnici kredita koji su konvertirali svoj kredit po ZIDZPK/15 nemaju pravni interes postavljati kondemnatorne zahtjeve koji bi se odnosili na bilo kakva obeštećenja koja bi mogla proizlaziti iz odnosa između Banke i korisnika kredita, a koji odnos je naknadno uređen sporazumom o konverziji kao novom pravnom osnovom među strankama. VSRH dodatno pojačava ovaj stav i tumačenjem presude Suda EU (posl.br. C-118/17 - Dunai) gdje, kao razloge zbog kojih ova presuda nije primjenjiva na slučajeve konverzije kredita u Republici Hrvatskoj, naglašava važnost činjenice da postoji temeljna razlika između okolnosti slučaja konverzije u Mađarskoj i slučaja konverzije u Republici Hrvatskoj. Naime, u Mađarskoj je postojala izravna zakonska intervencija u svaki ugovorni odnos, dok je prema ZIDZPK/15 ostavljeno na volju i odluku korisnicima kredita da li će prihvatiti ili odbiti konverziju, koju su im banke, pa tako i tuženik morali ponuditi. Slijedom prethodno rečenoga, pravna stajališta VSRH izražena u odluci posl.br. Gos 1/2019 primjenjiva na ovaj konkretan slučaj su sljedeća: Aneks ugovora o kreditu zaključen između tužitelja i tuženika, kao pravni posao koji je sklopljen na temelju posebnog zakona ZIDZPK/15 i voljom stranaka, proizvodi pravne učinke od samoga početka i valjan je, Aneksom ugovora o kreditu zaključenog između tužitelja i tuženika stvorena je nova pravna osnova koja uspostavlja ravnotežu između tužitelja kao potrošača i tuženika kao trgovca, tužitelj kao korisnik kredita u CHF nema pravni interes utvrđivati ništetnim odredbe osnovnog ugovora o promjenjivoj kamatnoj stopi i/ili valutnoj klauzuli, niti posljedično potraživati bilo kakva navodna obeštećenja s te osnove, tužitelj je prihvatom konverzije odnosno sklapanjem Aneksa pristao biti korisnik kredita s valutnom klauzulom u EUR od početka ugovornog odnosa, te ga stoga treba promatrati isključivo kao korisnika kredita u EUR-ima, koji se ne može pozivati na odluke iz kolektivnog spora, a sve iz razloga što se kolektivni spor odnosi samo na CHF korisnike kredita. Uzimajući u obzir prethodno navedeno i izraženi pravni stav VSRH-a, jasno je da tužitelj nema pravni interes za vođenjem ovog postupka, jer je u ovom slučaju konverzija provedena sukladno strogim zakonskim odredbama ZIDZPK/15, te ne postoje bilo kakvi drugi razlozi nevaljanosti takvog ugovornog odnosa, a što je uostalom i nesporno među strankama. Naime, u tužbi i tijekom postupka, tužitelj uopće ne osporava činjenicu da je konverzija provedena sukladno strogim zakonskim odredbama ZIDZPK/15 odnosno ne iznosi neke druge razloge izvan režima ZIDZPK/15 temeljem kojih bi mu pripadalo eventualno neko pravo na isplatu. Međutim, ukoliko bi tužitelj osporavao provedenu konverziju sukladno odredbama ZIDZPK/15, tuženik predlaže provođenje financijskog vještačenja na način da se vještak očituje da li je konverzija provedena sukladno zakonskim odredbama ZIDZPK/15 te jesu li su prilikom izračuna konverzije i sklapanja Aneksa predmetnog Ugovora o kreditu bile uzete u obzir navodne preplate tužitelja vršene s obzirom na promjene u kamatnim stopama kroz razdoblje od početka otplate predmetnog kredita pa do konverzije kao i da li je pri izračunu konverzije u obzir uzeta valuta kredita (CHF-

EUR). Slijedom svega navedenog, tuženik predlaže naslovnom sudu da odbaci tužbu tužitelja, podredno odbije sve tužbene zahtjeve tužitelja i naloži tužitelju da tuženiku naknadi prouzročene troškove ovog parničnog postupka. Ukoliko naslovni sud ne bi odbacio tužbu odnosno odbio tužbeni zahtjev tužitelja iz prethodno navedenih razloga, tuženik se očituje kako slijedi. U odnosu na navode tužitelja vezano uz tumačenje presude Dunai (Sud EU, predmet posl.br. C-118/17) tuženik ističe da tužitelj želi prikazati da je navedenom presudom Sud EU utvrdio da zakon kojom se mijenja ništetna odredba i ugovor održi na snazi ima smatrati protivnim pravnoj stečevini Europske Unije pa da je u tom smislu i ZIDZPK iz 2015. godine protivan pravu EU. Tužitelj u cijelosti pogrešno tumači utvrđenja Suda EU u navedenoj presudi, a osobito zanemaruje okolnosti, koje su bile relevantne za donošenje predmetne odluke. Prvenstveno, tuženik ističe da su prethodna pitanja u navedenom predmetu, koja su postavljena Sudu EU, postavljena u skladu s trenutnim zakonskim solucijama koje je predvidjelo mađarskog zakonodavstvo u odnosu na kredite s valutnom klauzulom u CHF. Mađarski Vrhovni sud (Kuria) utvrdio je da su ništetne odredbe ugovora o kreditu prema kojima se za isplatu sredstava kredita primjenjuje kupovni tečaj, dok se za otplatu primjenjuje prodajni tečaj, dakle, razlika u odnosu na Ugovor o kreditu, koji su ugovorili tužitelj i tuženik je u tome što se za isplatu sredstava kredita i za otplatu kredita uvijek koristio srednji tečaj. Nadalje, u Mađarskoj je konverzija provedena tako što je ukupni postojeći dug na temelju ugovora o kreditu ili ukupni postojeći dug koji iz njih proizlazi, kako je utvrđen na temelju obračuna (kamate, troškovi, naknade i provizije izražene u stranim valutama) konvertiran u zajam u mađarskim forintama i to na način da se primjeni prosječni tečaj strane valute koji je Mađarska narodna banka službeno odredila u razdoblju od 16. lipnja 2014. do 7. studenog 2014. ili tečaj strane valute koji je Mađarska narodna banka službeno odredila 7. studenog 2014. godine. S druge strane, a promatrajući odredbu čl. 19.b ZIDZPK/15 i način na koji je provedena konverzija u Republici Hrvatskoj jasno je da uopće nema dodirnih točki između slučaja u Mađarskoj i u RH. Naime, navedenom odredbom propisano je da konverzija kredita denominiranog u CHF u kredit denominiran u EUR i kredita denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF u kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR podrazumijeva konverziju koja se provodi na način da se položaj potrošača s kreditom denominiranim u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u EUR, a položaj potrošača s kreditom denominiranim u kunama s valutnom klauzulom u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR. Dakle, provedenom konverzijom tužitelj je stavljen u položaj eurskog korisnika kredita, kao da nikada nije niti imao kredit u CHF te su sve uplate tužitelja, kao i navodne preplate, uzete u obzir prilikom konverzije, čime je u konačnici uspostavljena ravnoteža između ugovornih strana, a što je bit zaštite potrošača koja je i bila predmetom presude Suda EU. Stoga je u tom kontekstu Sud EU i naveo da je u skladu sa pravom EU nastojanje očuvanja valjanosti ugovora o kreditu uspostavljanjem ravnoteže između ugovornih strana, a što je upravo i napravljeno konverzijom na način kako je to učinjeno u Republici Hrvatskoj. Tuženik prije smatra da su odluke donesene u kolektivnom sporu u dijelu kojim se utvrđuje da su Banke, pa tako i tuženik, povrijedile kolektivne interese potrošača ugovarajući valutu uz koju je vezana glavnica švicarski franak nepravilne i nezakonite. S tim u vezi tuženik ističe da je sam VTS (a kako je to potvrđeno i odlukom VSRH-a) istaknuo kako njegovi zaključci u postupku kolektivne zaštite nisu primjenjivi na pojedinačne postupke, budući da je on samo ocjenjivao okolnosti koje su postojale u tzv. predugovornoj fazi (reklame i oglasi), a ne u fazi pojedinačnih pregovora i kako se, stoga, u pojedinačnim postupcima moraju uzeti u obzir informacije koje su potrošačima

bile na raspolaganju prije, prilikom i za vrijeme sklapanja ugovora o kreditu. Stoga, nastavno na gore navedeno, u ovom postupku je potrebno utvrditi da li je u fazi pregovaranja oko sklapanja predmetnog ugovora o kreditu i samog sklapanja ugovora tužitelj bio odgovarajuće informiran glede valute za koju se veže glavnica kredita odnosno da li je banka upozorila tužitelja kao budućeg korisnika kredita na posljedice porasta vrijednosti strane valute (švicarskog franka) za njegove kreditne obveze. U svjetlu prethodno navedenog, tuženik ističe kako su tužitelju bile dostupne sve informacije prije, prilikom i za vrijeme sklapanja predmetnog ugovora o kreditu na takav način da je mogao shvatiti ekonomske posljedice ugovaranja kredita u kojem se glavnica kredita veže za valutu švicarski franak preko reklamnih materijala i oglasa, u ponudi je nudio kredite uz valutnu klauzulu u CHF, EUR i USD, a ne isključivo ponudu kredita u CHF), ni na koji način nije preferirao, sugerirao ili nagovarao druge potrošače pa tako i tužitelja na bilo koju opciju iz ponude, težište je stavio na kreditiranje bez jamaca dakle na opću ponudu stambenih kredita bez jamaca, isticao je da svako kreditno zaduživanje, bez obzira na valutnu klauzulu predstavlja određeni rizik kojeg tražitelj kredita pa tako i tužitelj mora biti svjestan, na letcima egzaktno, grafički prikazao kretanje tečaja CHF, EUR i USD u odnosu na kunu za razdoblje od 6 (šest) godina prije 2004. Tuženik nadalje napominje kako su potrošačima pa tako i tužitelju prilikom savjetovanja u bankama predočavani i uručivani obrasci u kojima se decidirano pojašnjava pojam valutne klauzule, te promjena tečajeva stranih valuta za koje je vezana valutna klauzula (npr EUR, CHF ili USD) koja utječe na promjenu iznosa povrata kredita (glavnica, kamate, naknada...) u kunama. U svim poslovnicama Banke svakodnevno je moguće provjeriti i tečaj određene strane valute, a navedene informacije tužitelj je mogao dobiti i na besplatnom info telefonu Banke. Tuženik je tužitelja kao i općenito potrošače upozoravao i informirao o valutnoj klauzuli i to na više različitih načina. Iz Ugovora o kreditu vidljivo je da sadrži posebnu odredbu o valutnoj klauzuli u kojoj je jasno i nedvojbeno navedeno da će se povrat obveza iz ugovora obračunavati po srednjem tečaju ERSTE BANKE za CHF, po istom onom po kojemu je i korisnik kredita primio sredstva te da je korisnik kredita upoznat s mogućim promjenama iznosa anuiteta u kunama a koji može nastati uslijed promjene tečaja. Nadalje tužitelj je potvrdio svojim potpisom da ga je tuženik informirao o posljedicama i svim eventualnim rizicima tečaja. Također je tuženik dao preporuku korisnicima kredita da kredit vežu uz valutnu klauzulu ovisno o primanjima koja imaju i koja su im vezana za neku od navedenih valuta. Osim toga, obzirom da je tužitelj kao potrošač imao pravo izbora valute za koju će biti vezane obveze iz ugovora o kreditu, jasno je da se ne može smatrati da se nije pregovaralo o bitnim sastojcima ugovora, konkretno valutnoj klauzuli. Svaki korisnik kredita pa tako i tužitelj također je dobio brošuru u kojoj je naveden Grafički prikaz kretanja tečajeva CHF, USD i EUR u periodu od 1998. do 2004. u kojoj je tuženik počeo odobravati kredite uz valutnu klauzulu u CHF. Iz navedenog proizlazi da su korisnici kredita u CHF pa tako i tužitelj bili informirani da je volatilnost tečaja kune u odnosu na CHF u zadnjih šest godina bila znatno veća u odnosu na volatilnost tečaja kune u odnosu na Euro. Dakle, iz svega gore navedenog proizlazi kako je postojalo sasvim dovoljno informacija temeljem kojih bi tužitelj mogao razumjeti ekonomske posljedice ugovaranja valutne klauzule vezane uz švicarski franak odnosno po stajalištu tuženika tužitelj je itekako bio obaviješten o riziku inter valutarnih promjena u valutnoj klauzuli vezanoj za švicarski franak. Nadalje, i u razgovoru sa službenicima banke tužitelju je bilo u dovoljnoj mjeri pojašnjeno značenje ugovaranja odredbe kojom se glavnica kredita veže uz valutu švicarski franak, pa, stoga, tuženik na utvrđivanje tih okolnosti predlaže saslušanje Romine Štefulj, financijske zastupnice tuženika koja je ugovarala ovaj kredit s tužiteljem. Osim toga,

tuženik uz ovaj odgovor na tužbu dostavlja i pisani iskaz gđe. Danice Kozica, voditeljice Službe upravljanja ciljanim proizvodima, a kasnije direktor Direkcije podrške prodaji, koja u vrijeme sklapanja predmetnog Ugovora bila zadužena za nadzor i koordinaciju rada zastupnika tuženika u pogledu ugovaranja ugovora o kreditu ovakve vrste te predlaže da se isti uzme u obzir koja je svim zaposlenicima u nadležnim službama tuženika poslala mail u kojem je sadržana jasna uputa kako odgovarati na 11 pitanja klijenata prilikom sklapanja ugovora o kreditu s valutnom klauzulom, pri čemu je posebno naglašeno da je izuzetno bitno klijente osvijestiti o promjenjivosti anuiteta u kunama u ovisnosti o promjeni tečaja. Tuženik također ističe kako tužena niti je ostvarila, niti može ostvariti ekstra profit na tečajnim razlikama jer je i sama zadužena u CHF te tako trpi isti tečajni rizik u CHF. Tome govori u prilog i činjenica da banka ne bi smjela imati obvezu u devizi, a potraživanje u kunama. Bilo kakvo odstupanje stvara valutni rizik koji si Banka ne može priuštiti. U slučaju kada bi se valutna klauzula utvrdila ništetnom kako to predlaže tužitelj, to nikako ne bi značilo da Banka gubi navodno stečeni ekstra profit, nego štoviše da ona kao kreditor snosi izravan gubitak na tečajnim razlikama jer ona i dalje i sama ima kreditnu obvezu prema svojim vjerovnicima. Tužitelj je, kao i svi potrošači, bio dovoljno informiran i bio je svjestan da postoji određeni rizik prilikom podizanja kredita u kojima se glavnica kredita veže za stranu valutu, pa tako i za švicarski franak. Tuženik nadalje smatra da bilo koje podizanje kredita u bilo kojoj valuti per se predstavlja rizik, osobito iz razloga što valute ovise o kretanjima na svjetskoj ekonomiji i nijedna osoba ne može utjecati na eventualne promjene u tom pogledu. Ne samo da je tužitelju kao prosječnom i razboritom potrošaču to jasno, po stajalištu tuženika, to je svakoj osobi jasno. Neživotno je i nelogično da tužitelj nije znao za rizik. Osim toga, donošenje odluke o kreditnom zaduženju predstavlja značajnu obvezu, prvenstveno novčanu, te se takva odluka zasigurno ne može temeljiti samo na reklami bez opširnog prikupljanja daljnjih obavijesti kako kod Banke tako i općenito, a takve obavijesti je Banka stavila na raspolaganje svakom klijentu pa tako i tužitelju kako je ranije opisano. Tuženik ističe kako su ugovaranjem valutne klauzule, tužitelj i tuženik dobrovoljno, prema procjeni vlastitih interesa pristali na rizik promjenjivosti tečaja. Navedeno je razvidno iz činjenice kako se u ponudi tuženika nisu nalazili samo ugovori o kreditu s valutnom klauzulom u CHF, pri čemu su različiti financijski proizvodi imali različite uvjete. Pritom je iznimno bitno istaknuti da se spomenuti rizik promjenjivosti tečaja odnosi i na svaku drugu valutu u odnosu na kunu, a ne samo na CHF. Naime, razvoj tečaja strane valute nije moguće unaprijed predvidjeti, kako u odnosu na CHF, tako i u odnosu na druge valute. Isto tako, nesporno je da je institut valutne klauzule bio i još uvijek jest općeprihvaćen od svih subjekata u društvu. Dakle, radi se o institutu koji je apsolutno prepoznat, prihvaćen je u našem društvu i upotrebljava se i upotrebljavao se u trenutku sklapanja predmetnog ugovora o kreditu. Svakoj osobi, a ne samo tužitelju, trebalo je biti jasno da sklapa ugovor o dugoročnom kreditu i da se tijekom tako dugog vremenskog razdoblja ne može očekivati da će takav ugovor proizvoditi jednake ekonomske učinke prilikom sklapanja i prilikom konačne otplate kredita. Isto tako, svakoj razumnoj osobi, pa tako i tužitelju je jasno da se svjetska ekonomija bazira na slobodnom tržištu i da se prilike u društvu ekonomske i druge mijenjaju pa tako i tečaj valuta. Slijedom navedenog ne može se smatrati da bi odredba ugovora kojom se glavnica kredita veže uz valutu švicarski franak bila nepoštena, jer sukladno pravilima pravne logike i duhu zaštite potrošača ista ne predstavlja nerazumljivu odredbu. Naime, navedena odredba je jasna, lako uočljiva i razumljiva, a tužitelju kao prosječno opreznom i pažljivom potrošaču nije moglo ostati nepoznato da je tečaj kune u odnosu na CHF podložan promjenama. Tuženik ističe kako je sve promjene kamatne stope izvršio sukladno tada

važecim pozitivnim propisima Tuženik je naime prije donošenja ZIDZPK (112/12 i 143/13) bio u obvezi samo prethodno izvijestiti potrošača o promjeni kamatne stope prije nego što se ona počne primjenjivati na ugovorni odnos s potrošačem, putem sredstava javnog informiranja ili na drugi odgovarajući način (čl. 175. Zakona o bankama, NN 84/02, 141/06), odnosno prema Zakonu o kreditnim institucijama (čl. 308. NN 117/08,) tuženik je bio dužan obavijestiti potrošača o promjeni ugovorene kamatne stope najmanje petnaest dana prije nego što se nova stopa počne primjenjivati, te uz obavijest dostaviti i izmijenjeni otplatni plan. Tuženik je to u ovoj stvari uredno činio. Tuženik nadalje ističe kako se radi izostanka precizne zakonske regulative u vrijeme sklapanja ugovora, u postupanju prema tužitelju rukovodio i Direktivom Vijeća Europskih zajednica 93/13/EEZ od 5.4.1993. Navedena Direktiva u Prilogu sadrži tzv. sivu listu od devetnaest ugovornih odredaba koje bi se mogle smatrati nepoštenima, a koja lista je kasnije implementirana u odredbu čl. 97. Zakona o zaštiti potrošača. No za razliku od Zakona o zaštiti potrošača, Direktiva u Prilogu predviđa i slučajeve u kojima određene odredbe sa sive liste nisu ograničenje za sklapanje ugovora, pa tako niti odredba koja trgovcu omogućuje da jednostrano izmijeni ugovor bez valjanog razloga predviđenog ugovorom, ukoliko se radi o odredbi prema kojima pružatelj financijskih usluga pridržava pravo bez prethodne obavijesti izmijeniti kamatnu stopu koju plaća potrošač u slučaju valjanog razloga, pod uvjetom da se od pružatelja usluga traži da o tome odmah izvijesti drugu ugovornu stranu u najkraćem mogućem vremenu i da je ona tada odmah slobodna raskinuti ugovor (Toč. 2.b Priloga Direktive). Također nije nepoštena niti odredba kojom pružatelj financijskih usluga pridržava pravo jednostrano izmijeniti odredbu o cijeni, koja je uvjetovana kretanjem određenih indeksa, odnosno čimbenika na financijskom tržištu na koje pružatelj usluge nema utjecaj. Treba imati u vidu da je jedan od osnovnih ciljeva Direktive 93/13/EEZ, da se prilikom donošenja ocjene o poštenju pobijane odredbe imaju cijiniti narav robe ili usluge koja je predmet ugovora, te sve okolnosti prije ili prilikom sklapanja ugovora. Kako se ZZP ima tumačiti i u skladu s Direktivom 93/13/EEZ, a sukladno odredbi čl. 145. Ustava RH, ovdje tuženik ističe da postoje određene iznimke od pravila o nepoštenim ugovornim odredbama predviđene Direktivom, koje uključuju i ovdje pobijanu odredbu. Neovisno o tome što takve odredbe nisu inkorporirane u sadržaj ZZP, to ne znači da ih sud treba zanemariti. Prema njima postupanje tuženika nije nepošteno. Tuženik isto tako ističe kako je tužitelju pružena zaštita sukladno noveli Zakona o potrošačkom kreditiranju, koja je objavljena dana 2.12.2013., a stupila je na snagu dana 1.1.2014. Naime, sukladno navedenoj noveli ZIDZPK tuženik je kao Banka bio u obvezi donijeti novu Metodologiju utvrđivanja promjene kamatnih stopa na kredite i proizvode banke na koje se obračunava ugovorna kamata kojom se sukladno zakonom predviđenoj obvezi definiraju parametar, fiksna marža te razdoblje promjene kamatnih stopa. Tuženik je postupio sukladno navedenoj obvezi te je donio Metodologiju, koja se primjenjivala i na predmetni ugovorni odnos pa je istom i bila strukturirana kamata u predmetnom ugovornom odnosu. Tuženik je dakle spomenutoj obvezi udovoljio tako da je za predmetni ugovorni odnos u novoj Metodologiji utvrđivanja promjene kamatnih stopa na kredite i proizvode banke na koje se obračunava ugovorna kamata usklađenje proveo u skladu s vrijednošću parametra na dan 1.12.2013. s primjenom od 1.1.2014. Tuženik je, dakle, tek od stupanja na snagu Metodologije kojom je sukladno zakonom predviđenoj obvezi definiran parametar, fiksna marža te razdoblje promjena kamatnih stopa, odnosno od 1.1.2014. mogao definirati navedene elemente promjenjive kamatne stope, odnosno izmijeniti sadržaj svih ugovornih odnosa s promjenjivom kamatnom stopom, što je tuženik i učinio. Slijedom navedenog, razvidno je da su

intervencijom zakonodavca stranke regulirale svoj ugovorni odnos u pogledu pitanja promjenjivosti kamatne stope pa tužitelj nema pravo tražiti i dodatnu zaštitu od suda podnošenjem predmetne tužbe. Potrebno je istaknuti i da je takav način usklađenja u više navrata i od više institucija potvrđen kao zakonit (Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Hrvatska narodna banka, VSRH u presudi Revt-294/2014, str. 35., Visoki prekršajni sud u presudi posl.br. FPŽ-139/18 od 29.03.2018.). Prema tome, već je kroz ZPK tužitelju pružena takva razina radi koje daljnja sudska zaštita nije potrebna, pri čemu je zakonodavac odgovarajuće cijenio činjenicu da su se ugovorne strane inicijalno opredijelile za primjenu promjenjive kamatne stope, i da je polazeći upravo od tog odabira koncipirao režim pravne zaštite koji je ustanovljen ZPK. Deklaratorna zaštita koju traži tužitelj u ovoj stvari usmjerena je na izmjenu sadržaja ugovornog odnosa Dogovor o promjenjivoj kamatnoj stopi u sebi obuhvaća dva međusobno povezana i nerazdvojiva dogovora, i to dogovor o odabiru promjenjive kamatne stope, te o načinu podešavanja kamatne stope. Ta dva dogovora samo zajedno mogu činiti dogovor o promjenjivoj kamatnoj stopi, što je uostalom i stav recentne pravne teorije. Ukoliko se iz sadržaja ugovora kroz deklaratornu pravnu zaštitu ukloni način podešavanja visine kamatne stope, kamatna stopa se više ne može smatrati promjenjivom, jer tada od samog zasnivanja ugovornog odnosa ne postoji nikakav dogovor parničnih stranaka u pogledu načina njezinog podešavanja. Takav ugovor pravno je i sadržajno nepotpun, stoga odgovor na pitanje koja se kamatna stopa primjenjuje na ugovorni odnos parničnih stranaka treba potražiti u tumačenju preostalih odredbi ugovora. Odredba čl. 8. st. 1. Ugovora i dalje doduše sadrži odredbu o tome da su ugovorne strane odredile primjenu promjenjive kamatne stope u početnoj visini od 7,99% godišnje, no jasno je da uslijed izostanka kriterija o načinu podešavanja njezine visine početno ugovorena visina jest njezina trajna visina, budući da druge odredbe ugovora ne daju odgovor na pitanje kako bi promjena takve stope mogla nastupiti. Parnične stranke su u vrijeme zasnivanja ugovora jasno očitovale svoju volju na način da žele da se na njihov odnos primjenjuje promjenjiva, a ne fiksna kamatna stopa, a što uostalom odgovarajuće cijeni i uvažava sam zakonodavac. U pravnoj teoriji uvriježen je stav da se odredbe ugovora imaju primjenjivati onako kako glase, a da se pri tumačenju spornih odredbi treba istraživati i zajednička namjera ugovaratelja, te odredbu tako razumjeti kako to odgovara načelima obveznog prava, posebice kroz načelo slobode uređivanja obveznih odnosa, budući da se pod njime podrazumijeva sloboda su ugovaratelja da samostalno i slobodnom voljom odlučuju hoće li uopće zasnovati određeni obvezno pravni odnos, s kime, kojom vrstom ugovora, s kojim sadržajem i redovito u kojem obliku, mijenjati ga i okončati (Vilim Gorenc, Komentar Zakona o obveznim odnosima, 2005. str. 7.). Deklaratorni tužbeni zahtjev stoga se ne može usvojiti bez da se pritom ne postupi protivno Zakonu o potrošačkom kreditiranju i Zakonu o zaštiti potrošača, ali i bez da se ne povrijedi jedno od osnovnih načela obveznog prava, načelo slobode ugovaranja. Tuženik spori da bi na strani tužitelja nastupila šteta, kao i da bi tuženik ikakvu štetu prouzročio svojim postupanjem tužitelju. Naime, presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske posl. br. PŽ 7129/13 potrošača u skladu sa praksom suda Europske unije, definira kao dobro informiranu, razumnu, pažljivu i opreznu osobu. Tužitelj se stoga ne može prikazivati kao osoba kojoj je moguće nametnuti Ugovor određenog sadržaja, na unaprijed formuliranom standardnom obrascu, niti je to životno logično i uvjerljivo. Tužitelja nitko nije silio da sklopi ugovor o kreditu s tuženikom, već je to isključivo rezultat njegove slobodne volje. Ukoliko pak tužitelj želi sebe prikazati kao osobu koja je ugovor sklopila bez da je propitivala njegove odredbe, on tim više ne uživa pravnu zaštitu po režimu koji je ustanovljen odredbama ZPK i ZZP, jer bi iz navedenog proizlazilo da on nije niti želio

pregovarati o pojedinim odredbama, već je samo htio što prije ishoditi potrebna novčana sredstva. U ovoj stvari nije sporno da je tuženik kao pružatelj financijskih usluga, u smislu spomenute odredbe Priloga Direktive i ranije navedenih zakona, u prvoj mogućoj prilici izvijestio tužitelja o izmjeni kamatne stope, te da je pri tome tužitelj imao pravo na raskid ugovora. Takvo držanje sud bi ipak trebao odgovarajuće cijiniti, budući da sadašnji navodi i prijašnje postupanje tužitelja dijametralno suprotni. Stoga, sve i da je na strani tužitelja nastala šteta, njegov doprinos takvoj šteti više je nego očigledan. Nadalje, Zakon o zaštiti potrošača jasno definira pravni osnov tužbenih zahtjeva za osobe koje protiv tuženika iz kolektivnog spora temeljem iste odredbe pokreću pojedinačne postupke s osnove presude donesene u kolektivnom sporu, a to je naknada štete. Takva pravna osnova jasna je budući da ugovorna odredba o promjenjivoj odredba o promjenjivoj kamatnoj stopi, temeljem koje je tuženik stekao iznose koji su ovdje predmetom zahtjeva za isplatu nije otpala, već i dalje egzistira. Pored svega dosad iznesenog, ukoliko sud iz bilo kojeg razloga utvrdi ništetnom pobijanu odredbu o valutnoj klauzuli, a što tuženik osporava u cijelosti, tada tuženik ističe prigovor radi prebijanja svoje tražbine s osnove potplaćenih i povlaštenih anuiteta u iznosu od kn 730,02, kada je tečaj CHF bio niži od početnog tečaja. Stoga, ukoliko sud nađe ništetnom pobijanu odredbu o valutnoj klauzuli tada tuženik izjavljuje prigovor radi prebijanja svoje tražbine s osnove potplaćenih i povlaštenih anuiteta i to u iznosu od kn 730,02, zajedno sa pripadajućim zakonskim zateznim kamatama.

4. Nakon provedenog financijskog vještačenja u podnesku od 4. veljače 2026. tužitelj je postavio svoj konačni tužbeni zahtjev usklađen s Nalazom vještakinje kojim potražuje isplatu iznosa od 4.019,72 eura s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom, koji je u odnosu na prvotni zahtjev iz tužbe veći za 2.086,23 EUR, a tuženik se nije protivio preinaci tužbe. U odnosu na preinačeni povećani dio tužbenog zahtjeva se napominje da zastara nije nastupila iako je tužbeni zahtjev u skladu s Nalazom vještaka povećan nakon mjeseca lipnja 2023., jer je podnošenjem same tužbe došlo do prekida zastare u smislu odredbe čl. 241. ZOO, a sve cijeneći da preinačenim zahtjevom tužitelj nije zahtijevala isplatu po nekoj drugoj činjenično pravnoj odnosno materijalno pravnoj osnovi, već je tom preinakom samo povećao svoj zahtjev u odnosu na ranije postavljen, a koji proizlazi iz iste činjenično pravne i materijalno pravne osnove, koji do podnošenja tužbe nije bio u zastari. Takav stav je o tom pitanju zauzeo i Županijski sud u Puli u svojoj presudi poslovni broj : GŽ-636/2021-2 od 24. svibnja 2021. U vezi s tim se napominje da je Građanski odjel Vrhovnog suda RH na svojoj drugoj sjednici održanoj 27. svibnja 2024. donio pravno shvaćanje Su-IV-123/2024-5 pod točkom 2. prema kojem u slučaju kad je preinaka tužbe povećanjem postojećeg tužbenog zahtjeva iz iste činjenične osnove (neprava preinaka) moguća i dopuštena (članak 190. i 191. ZPP), zastara se prekida već podnošenjem tužbe u tom postupku, odnosno do prekida zastare ne dolazi tek u trenutku preinačenja tužbe povećanjem postojećeg tužbenog zahtjeva. To znači da svi potrošači tužitelji koji su na vrijeme tužili banke zbog nepoštene kamate i nepoštene valutne klauzule u slučaju franak, imaju sljedeća dodatna prava u svojim postupcima: pravo nakon vještačenja povećati zahtjev za obeštećenje u skladu s izračunom sudskog vještaka te pravo i dobiti povećani dio tužbenog zahtjeva, jer zastare potraživanja za povećani dio obeštećenja nema.

5. U dokaznom postupku pročitana je dokumentacija u spisu predmeta: dokumentacija predana uz tužbu u omotnici (na stranicama 6-19 spisa), dokumentacija predana uz podnesak tužitelja od 12. kolovoza 2019. u omotnici (na stranici 23 spisa), dokumentacija predana uz odgovor na tužbu (na stranicama 47-188 spisa),

dokumentacija uz podnesak tuženika od 4. kolovoza 2022. (na stranicama 195-210 spisa), dokumentacija predana uz podnesak tuženika od 24. travnja 2025. (na stranicama 219-228 spisa), provedeno je financijsko-knjigovodstveno vještačenje po stalnoj sudskoj vještakinji za ekonomiju, financije, računovodstvo i bankarstvo Danijeli Podbojec, pročitani su nalaz i mišljenje vještakinje Danijele Podbojec od 13. studenoga 2025. (na stranicama 236-269 spisa) te je saslušan i tužitelj kao stranka u svrhu dokazivanja. Napominje se da je tuženik na ročištu održanom 20. veljače 2025. odustao od dokaznih prijedloga za saslušanjem svjedokinje Romine Štefulj. Vezano uz dokazni prijedlog tuženika da se uzme u obzir pisani iskaz Danice Kozica se napominje da njezina pisana izjava iz koje proizlazi da ista niti nema neposredna saznanja o predmetu spora budući da nije sudjelovala u sklapanju ugovora o kreditu, nije prihvaćena kao dokaz u ovom predmetu budući da se prema čl. 244. Zakona o parničnom postupku svjedok sasluša usmeno na sudu uz prethodnu opomenu da je dužan govoriti istinu i da ne smije ništa prešutjeti, a nakon toga će se upozoriti na posljedice davanja lažnog iskaza, a tuženik nije predložio i njezino saslušanje na sudu, već je kao dokaz priložio njezinu pisanu izjavu.

6. Predmet ovog spora je povrat stečenog bez osnova na temelju ugovornih odredbi o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli u CHF za koje tužitelj tvrdi da su ništetne. S obzirom na to da tužitelj ovom tužbom nije postavio i deklaratorni tužbeni zahtjev za utvrđenje ništetnosti navedenih ugovornih odredbi, sud je o pitanju ništetnosti ugovornih odredbi o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli u CHF, a što je pretpostavka za odlučivanje o kondemnatornom tužbenom zahtjevu, odlučivao kao o prethodnom pitanju.

7. Između stranaka nije sporno:

- da je tužitelj kao korisnik kredita 3. kolovoza 2006. s tuženikom sklopio Ugovor o kreditu broj: 5103091159, kojim je tuženik kao kreditor i banka, tužitelju kao korisniku kredita, odobrio i stavio na raspolaganje kredit u iznosu od 23.550,34 CHF u kunsnoj protuvrijednosti,
- da ugovor sadrži odredbu o promjenjivoj kamatnoj stopi i odredbu o valutnoj klauzuli u CHF te da je početna kamatna stopa 7,99% godišnje,
- da je na temelju odluke o promijenjenoj kamatnoj stopi tuženik jednostrano uvećavao anuitete za iznos povećane kamatne stope.
- da su zbog promjene tečaja CHF i povećanja kamatnih stopa anuiteti kredita znatno porasli tijekom otplate,
- da je 18. siječnja 2016. sklopljen Dodatak Ugovora o kreditu kojim su odredbe iz Ugovora izmijenjene u pogledu valute obveze, redovne kamatne stope i iznosa preostale neotplaćene glavnice kredita

8. Sporno je između stranaka da li je nastupila zastara tražbine, da li tužitelj ima pravnog interesa za podnošenje predmetne tužbe te da li je pitanje vraćanja iznosa koje traži tužitelj riješeno temeljem Dodatka sklopljenim između stranaka sukladno ZIDZPK. Sporno je i to da li su ugovorne odredbe o valutnoj klauzuli u CHF i promjenjivoj kamatnoj stopi ništetne.

9. Cijeneći rezultate provedenog postupka, kako cjelokupnog, tako i svakog pojedinačno, a na osnovi odredbe čl. 8. Zakona o parničnom postupku (Službeni list SFRJ br. 4/1977, 36/1977, 36/1980, 6/1980, 69/1982, 43/1982, 58/1984, 74/1987, 57/1989, 20/1990, 27/1990, 35/1991, Narodne novine br. 53/1991, 91/1992, 112/1999, 129/2000, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 96/2008, 84/2008, 123/2008, 57/2011, 25/2013, 89/2014, 70/2019, 80/2022, 114/2022, 155/2023 i 146/2025, dalje u tekstu: ZPP), sud je utvrdio da je tužbeni zahtjev tužitelja osnovan u cijelosti.

10. Neosnovan je prigovor tuženika da je tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži isplatu, povrat stečenog bez osnova neuredan te da bi trebalo zatražiti ispravak ili odbaciti tužbu, budući da je tužitelj podnio stupnjevitu tužbu s manifestacijskim zahtjevom za dostavu dokumentacije potrebne mu za postavljanje određenog tužbenog zahtjeva, pa je tužbeni zahtjev iz tužbe bio podoban za postupanje a nakon toga je prije nego što je tužba dostavljena tuženiku na odgovor na temelju po tuženiku dostavljene mu dokumentacije postavio određeni tužbeni zahtjev. Stoga nije usvojen prijedlog tuženika da se zatraži ispravak tužbe ili da se tužba odbaci.

11. Neosnovan je i prigovor tuženika da tužitelj nije dokazao aktivnu legitimaciju potraživati sve iznose koji su predmet spora se budući da uplate na ime otplate kredita nije vršio samo tužitelj već i treća osoba. Tužitelj je naime izvršio svoju ugovornu obvezu uplate mjesečnih anuiteta, a je li uplata izvršena osobno od strane tužitelja ili pak neke treće osobe nije odlučno, jer su uplate izvršene na ime obveze tužiteljice za otplatu kredita. U konačnici, kada se uzme u obzir osnovno načelo obveznog prava da je sudionik u obveznom odnosu dužan ispuniti svoju obvezu i odgovara za njeno ispunjenje, a tužitelj je svoju ugovornu obvezu nesporno ispunio, time je isti dokazao svoju aktivnu legitimaciju u ovom postupku.

12. Prema čl. 322. st. 1. Zakona o obveznim odnosima ugovor koji je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva ništetan je, a prema čl. 324. st. 1. tog zakona, ništetnost neke odredbe ugovora ne povlači ništetnost ugovora ako on može opstati bez ništetne odredbe i ako ona nije bila ni uvjet ugovora ni odlučujuća pobuda zbog koje je ugovor sklopljen. Prema čl. 323. st. 1. tog zakona u slučaju ništetnosti ugovora svaka ugovorna strana dužna je vratiti drugoj sve ono što je primila na temelju takva ugovora, a ako to nije moguće, ili ako se narav onoga što je ispunjeno protivi vraćanju, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, ako zakon što drugo ne određuje.

13. Sud smatra da u ovom slučaju ugovor može opstati i bez ništetnih odredbi o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli u CHF, jer ako se ne primjeni promjenjiva kamatna stopa, ostaje početna, a ako se ne primjeni valutna klauzula u CHF, anuiteti kredita se izračunavaju u kunama, a i odlukama donesenima u kolektivnom sporu, kojima je ovaj sud vezan su utvrđene ništetnima samo ugovorne odredbe o valutnoj klauzuli u CHF i promjenjivoj kamatnoj stopi.

14. Spor proizlazi iz prethodno navedenog ugovora o kreditu koji su 3. kolovoza 2006. zaključili tuženik kao davatelj kredita i tužitelj kao korisnik kredita, a tužitelj ga je s tuženikom sklopio kao fizička osoba, potrošač, pa je isti u tom pravnom poslu potrošač te se u rješavanju istoga trebaju primijeniti i mjerodavne odredbe Zakona o zaštiti potrošača, koji je bio na snazi u vrijeme sklapanja ugovora („NN 96/03“). Prema

čl. 81. st. 1. ZZP-a ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo smatra se nepoštenom ako, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, uzrokuje značajnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača, a prema st. 2. tog članka smatra se da se o pojedinoj ugovornoj odredbi nije pojedinačno pregovaralo ako je ta odredba bila unaprijed formulirana od strane trgovca te zbog toga potrošač nije imao utjecaja na njezin sadržaj, poglavito ako se radi o odredbi unaprijed formuliranoga standardnog ugovora trgovca. Odredbom čl. 83. ZZP-a propisano je da prilikom ocjene je li određena ugovorna odredba poštena uzimat će se u obzir narav proizvoda ili usluge koje predstavljaju predmet ugovora, sve okolnosti prije i prilikom sklapanja ugovora, sve okolnosti prije i prilikom sklapanja ugovora, ostale ugovorne odredbe, kao i neki drugi ugovor koji, u odnosu na ugovor koji se ocjenjuje, predstavlja glavni ugovor, a odredba čl. 87. ZZP-a propisuje da je nepoštena ugovorna odredba ništetna. Prema st. 2. tog članka ništavost pojedine odredbe ugovora ne povlači ništavost i samog ugovora ako on može opstati bez ništave odredbe.

15. O ništetnosti ugovornih odredba o promjenjivim kamatnim stopama u ugovorima o potrošačkom kreditu već su pravomoćno odlučili sudovi u sporu vođenom po kolektivnoj tužbi potrošača. Predmet kolektivnog spora koji se vodio pred Trgovačkim sudom u Zagrebu između "Potrošača" – Hrvatskog saveza udruga za zaštitu potrošača i osam banaka (P-1401/12) bila je zaštita potrošača od korištenja ugovornih odredbi o kojima se nije pojedinačno pregovaralo i to: odredbe o valutnoj klauzuli prema kojoj je glavica vezana uz CHF i odredbe kojom je ugovorena redovna kamata promjenjiva čije je stopa tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom kreditora.

16. Presudom od 4. srpnja 2014. Trgovački sud u Zagrebu je, ocijenivši ih netransparentnima i nepoštenima, utvrdio ništetnost ugovorne odredbe o valutnoj klauzuli i ništetnost ugovornih odredbi o kamatnoj stopi promjenjivoj na osnovi jednostrane odluke banke u ugovorima o potrošačkom kreditiranju te je naložen prekid navedenog postupanja. Presudom Visokog trgovačkog suda od 13. lipnja 2014. (PŽ-7129/13) potvrđena je prvostupanjska presuda u dijelu kojim je utvrđena povreda kolektivnih interesa i prava koji se odnose na ništetnost promjenjive kamatne stope. U odnosu na zahtjev za utvrđenje ništetnosti valutne klauzule u CHF, prvostupanjska presuda je preinačena i tužbeni zahtjev je odbijen. Pravna shvaćanja Visokog trgovačkog suda o ništetnosti ugovorne odredbe o jednostranoj izmjeni kamatne stope kao i ona o valjanosti valutne klauzule podržao je Vrhovni sud Republike Hrvatske koji je presudom od 9. travnja 2015. (Revt-249/14) odbio revizije stranaka. Nakon što je odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske U-III/2521/2015 i dr. od 13. prosinca 2016. djelomično usvojena ustavna tužba "Potrošača" te je ukinuta presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske Revt-249/14 u dijelu kojim je odbijena revizija "Potrošača" protiv pravomoćne presude kojem je odbijen zahtjev koji se odnosi na poštenost valutne klauzule, Vrhovni je sud ukinuo presudu Visokog trgovačkog suda od 13. lipnja 2014. u dijelu koji se odnosi na valutnu klauzulu te je predmet vraćen na ponovljeni žalbeni postupak Visokom trgovačkom sudu. Presudom od 14. lipnja 2018. (PŽ-6632/17), Visoki trgovački sud je, u ponovljenom postupku, potvrdio prvostupanjsku presudu u dijelu u kojem je sud utvrdio da je svaki pojedini tuženik povrijedio kolektivne interese potrošača korištenjem ugovornih odredaba kojima je otplatu glavnice kredita vezao uz švicarski franak o kojima se nije pojedinačno pregovaralo, a da prije zaključenja, u vrijeme zaključenja i u svezi zaključenja predmetnih ugovora nije potrošače u cijelosti informirao o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje

valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, to je, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača te im naložio prekinuti s korištenjem tih odredaba i zabranio im korištenje takvih i sličnih ugovornih odredaba ubuduće. Presudom od 3. rujna 2019. (Rev-2221/18) Vrhovni sud Republike Hrvatske je odbio reviziju kreditora protiv dijela presude Visokog trgovačkog suda kojim je potvrđena nepoštenost i ništetnost ugovornih odredbi iz ugovora o kreditu upućujući pritom na razloge iz drugostupanjske presude. Dakle spor kolektivne pravne zaštite pravomoćno je okončan i to na način da su konačno obje sporne ugovorne odredbe i to odredba o jednostrano promjenjivoj kamati kao i odredba o valuti švicarski franak utvrđene nepoštenim i ništetnim.

17. U odnosu na tvrdnju tuženika da se navedene presude ne mogu primjenjivati jednako na sve potrošače, već od slučaja do slučaja nakon utvrđenja prave volje ugovornih strana i utvrđenja informiranosti primatelja kredita o svim parametrima eventualnih rizika, treba reći da se prema odredbi čl. 502.c Zakona o parničnom postupku, fizičke i pravne osobe mogu u posebnim parnicama za naknadu štete pozvati na pravno utvrđenje iz odluke poslovni broj: 24 P-47/19-10. U tom će slučaju sud biti vezan uz ta utvrđenja u parnici u kojoj će se ta osoba na nj pozvati, a upravo na ta utvrđenja se tužitelj i poziva u tužbi. Što se tiče pravnih učinaka presude donesene po kolektivnoj tužbi treba reći i to da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku iz 2011. godine („Narodne novine“ br. 57/11.), kojima je propisana mogućnost podnošenja kolektivne tužbe, dodan, među ostalim, i članak 502.c. Ova odredba je regulirala da se fizičke i pravne osobe mogu u posebnim parnicama za naknadu štete pozvati na pravno utvrđenje iz presude kojom će biti prihvaćeni zahtjevi iz tužbe iz članka 502.a stavka 1. ZPP-a (kolektivna tužba) da su određenim postupanjem, uključujući i propuštanjem tuženika, povrijeđeni ili ugroženi zakonom zaštićeni kolektivni interesi i prava osoba koje je tužitelj ovlašten štiti. U tom će slučaju sud biti vezan za ta utvrđenja u parnici u kojoj će se ta osoba na njih pozvati. S obzirom na to da je u praksi sudova bilo prijedora u vezi tumačenja odnosi li se ova odredba samo na parnične postupke koji su pokrenuti tužbom radi naknade štete ili je moguća primjena i u parničnim postupcima pokrenutim radi isplate po drugim osnovama (primjerice, stjecanja bez osnove) zakonodavac je posljednjim izmjenama i dopunama ZPP-a („Narodne novine“ br. 70/19.) intervenirao u sadržaj članka 502.c na način da je sada izričito navedeno da se fizičke i pravne osobe mogu u posebnim parnicama za naknadu štete ili isplatu pozvati na pravno utvrđenje iz postupaka po kolektivnoj tužbi. Pojedini potrošači, a kada sud utvrdi postojanje određene povrede propisa o zaštiti potrošača, u postupku individualne pravne zaštite, radi naknade štete, izmjene ugovora ili slično, mogu se pozivati na sadržaj odluke iz postupka zaštite kolektivnih interesa i prava. Na taj način proširene su subjektivne granice pravomoćnosti, jer osuđujuća presuda iz postupka zaštite kolektivnih interesa u postupcima individualne pravne zaštite koju pokrene potrošač obvezuje ostale sudove, pa je tako i ovaj sud. I prema odredbi čl. 118. Zakona o zaštiti potrošača (NN 41/14, 110/15 i 14/19), odluka suda donesena u postupku za zaštitu kolektivnih interesa potrošača iz čl.106. st. 1. ovoga Zakona u smislu postojanja povrede propisa zaštite potrošača iz čl. 106. st. 1. ovoga Zakona obvezuje ostale sudove u postupku koji potrošač osobno pokrene radi naknade štete koja mu je uzrokovana postupanjem tuženika.

18. Kako se u konkretnom slučaju tužitelj poziva upravo na pravno utvrđenje iz rečene presude kojom je utvrđeno da je tuženik povrijedio prava tužitelja kao potrošača

i ujedno korisnika kredita, a u kojima je koristio ništetne i nepoštene ugovorne odredbe o promjenjivoj kamatnoj stopi i klauzuli CHF, nepotrebno je analizirati tvrdnje tuženika o tome da su te ugovorne osobe jasne i dovoljno uočljive te da su potrošači, pa tako i tužitelj bili u dovoljnoj mjeri informirani o promjeni kamatne stope o kriterijima i parametrima koji su utjecali na takvu promjenu te o rizicima sklapanja ugovora o kreditu s valutnom klauzulom CHF, kao i tvrdnje da tim odredbama nije uspostavljena značajna neravnoteža u pravima i obvezama ugovornih strana te da korisnik kredita glede toga nije bio u zabludi, uz okolnost da je Trgovački sud u Zagrebu u navedenoj odluci takve odredbe ugovora, odnosno takvu praksu u ugovorima o kreditu utvrdio ništetnima.

19. Potrošač je slabija stranka, jer ugovor ne ulazi u područje njegove profesionalne djelatnosti i u podređenom je položaju u odnosu na prodavatelja/pružatelja usluga. Podređenost proizlazi iz njegove (ne)informiranosti i nemogućnosti pregovaranja o uvjetima koje je prethodno sastavio prodavatelj robe (pružatelj usluga), a na čiji sadržaj potrošač ne može utjecati. Upravo taj podređeni položaj dovodi do toga da potrošač pristane ne uvjete koje je trgovac prethodno sastavio bez mogućnosti utjecaja na njihov sadržaj. Pritom je nevažno koliko je znanje ili iskustvo pojedinog potrošača, jer se u smislu zaštite prava potrošača koji su korisnici kredita, na jednak način trebaju tretirati potrošač koji je pravnik ili ekonomski stručnjak i učitelj ili liječnik. Prema praksi ES-a na temelju većeg znanja i iskustva određenog potrošača takvu se osobu ne isključuje kao „potrošača” u smislu Direktive jer je odlučan njegov podređeni položaj. Neovisno o tome je li korisnik kredita liječnik, učitelj ili ekonomist, nitko od njih nema mogućnost pregovaranja o općim uvjetima banke koji se primjenjuju ne kredite koje sklapaju pa svi oni, neovisno o pojedinačnim razlikama u znanju i iskustvu, dijele u odnosu na banku jednaki podređeni položaj. Također nije odlučna niti okolnost, koja je svrha sklapanja ugovora, je li to kupnja automobila ili jedine nekretnine za stambeno zbrinjavanje ili treće nekretnine za odmor. Zaštita od nepoštenih ugovornih uvjeta kako je postavlja Direktiva 93/13 ne dozvoljava razlikovanje potrošača po kriteriju nužnosti sklapanja ugovora. Dok god fizička osoba sklapa s trgovcem ugovor koji izlazi iz okvira njezine poslovne djelatnosti, riječ je o potrošačkom ugovoru, a gospodarska svrha ugovora, kao niti njegova financijska vrijednost nisu odlučne.

20. Valutna klauzula i promjenjive kamatne stope su zakonom dopuštene, ali iste ipak mogu biti utvrđene nepoštenima i slijedom toga ništetnima, ako nisu bile transparentne, a pravomoćnom presudom donesenom u kolektivnom sporu je presuđeno da nisu bile transparentne, što je na temelju provedenih dokaza utvrđeno i u ovom postupku. S obzirom na to da se prema praksi ES-a odredbe o tečajnom riziku imaju smatrati odredbama koje definiraju glavni predmet ugovora, poštenost odredbi o tom riziku ne bi se mogla procjenjivati da je odredba transparentna. Kako su odredbe o valutnoj klauzuli uglavnom formalno jasno i razumljivo sastavljene, upravo zaključak o tome da prilikom sklapanja ugovora potrošaču nisu bili priopćeni svi elementi koji bi mogli imati utjecaja na opseg njegove obveze, a na temelju kojih on može ocijeniti osobito ukupnu cijenu svoje obveze, ocijenjeno je da nisu transparentne u materijalnom smislu, odnosno da u suštini nisu jasno i razumljivo sastavljane. To je otvorilo put mogućnosti da se testiraju na poštenje, odnosno na dobru vjeru i ravnotežu. Pritom je ES naglasio da zahtjev transparentnosti „treba tumačiti na način da zahtjev prema kojem ugovorna odredba mora biti jasno i razumljivo sastavljena obvezuje financijske institucije da korisnicima kredita pruže dovoljno informacija kako

bi potonji mogli donositi razborite i informirane odluke. U tom pogledu taj zahtjev znači da ugovornu odredbu o riziku promjene tečaja potrošač mora razumjeti na formalnoj i gramatičkoj razini, ali također u pogledu njezina konkretnog dosega, u smislu da prosječan potrošač, koji je uredno obaviješten i postupa s dužnom pažnjom i razboritošću, može ne samo znati za mogućnost deprecijacije nacionalne valute u odnosu na stranu valutu u kojoj je ugovor o kreditu sklopljen već i da može procijeniti potencijalno znatne gospodarske posljedice koje bi takva odredba mogla imati za njegove financijske obveze. U tom smislu je na nacionalnom sudu da, prilikom razmatranja okolnosti sklapanja ugovora, provjeri jesu li potrošaču priopćeni svi elementi koji bi mogli imati utjecaja na opseg njegove obveze, a na temelju kojih on može ocijeniti osobito ukupnu cijenu svoga zajma. To, uz ostalo, uključuje informiranje o tome da snosi rizik od pada valute u kojoj ostvaruju dohodak, a što može ugroziti mogućnost vraćanja zajma s time da se pritom traži od pružatelja usluge da utvrdi moguće promjene tečaja i s tim povezane rizike zajma u stranoj valuti. Pritom nije dostatno da su odredbe samo gramatički razumljive nego i to da ekonomske posljedice te odredbe moraju biti jasne prosječnom potrošaču. Kad pročita tekst ugovora, nije dovoljno da potrošač samo razumije da primjerice tečaj valute može varirati gore ili dolje, nego da stvarni učinci moraju biti jasni prosječnom potrošaču. Dakle, mora biti svjestan mogućnosti dizanja ili padanja vrijednosti strane valute; taj rizik promjene tečaja mora biti jasan i potrošač mora biti jasno upoznat s time da snosi financijski teret tog rizika i to bez ograničenja. Kad je riječ o transparentnosti ugovorne odredbe o tečajnom riziku, ES zahtijeva da se provjeri uključuju li informacije koje su pružene potrošaču barem utjecaj koji na rate ima znatna deprecijacija zakonskog sredstva plaćanja u državi članici u kojoj korisnik kredita ima prebivalište u odnosu na stranu valutu. Konkretno, korisnik kredita mora, s jedne strane, biti jasno obaviješten o činjenici da se, sklapajući ugovor o kreditu u stranoj valuti, izlaže tečajnom riziku koji će gospodarski teško moći snositi u slučaju pada vrijednosti valute u kojoj ostvaruje svoj dohodak u odnosu na stranu valutu u kojoj je nominiran zajam. S druge strane, pružatelj usluge, u ovom slučaju bankarska institucija, mora iznijeti moguće promjene deviznog tečaja i rizike svojstvene uzimanju zajma u stranoj valuti. Naposljetku, kao što je to pojašnjeno u dvadesetoj uvodnoj izjavi Direktive 93/13, potrošač mora imati stvarnu mogućnost upoznati se sa svim odredbama ugovora. Naime, pravodobna informacija pružena prije sklapanja ugovora o ugovornim odredbama i posljedicama navedenog sklapanja za potrošača je od temeljne važnosti kako bi donio odluku o tome hoće li se ugovorno vezati uz pružatelja usluge ili prodavatelja robe pristupajući odredbama koje je ovaj prethodno sastavio. Kad je riječ o transparentnosti ugovorne odredbe kojom se određuje promjenjiva kamatna stopa, odlučne informacije u svrhu ispitivanja koje nacionalni sud u tom pogledu mora provesti predstavljaju, s jedne strane, činjenica jesu li osnovne informacije o izračunu te stope lako dostupne svima koji su željeli ugovoriti kredit te, s druge strane, pružanje informacija o prošlim kretanjima indeksa na temelju kojeg se ta stopa izračunava.

21. Kao što je već rečeno odlukama donesenima u kolektivnom sporu, kojima je sud vezan u ovom postupku je već utvrđeno da navedene ugovorne odredbe koje je i ovdje tuženik uključio u predmetni ugovor o kreditu nisu bile transparentne, da se o njima nije pojedinačno pregovaralo da banke s korisnicima kredita nisu ugovorile parametre na osnovu kojih će se mijenjati kamatna stopa te da nisu bili upozoreni na rizike Hrvatska narodna banka ne drži pod kontrolom te da su uzrokovale znatnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana.

22. U vezi s tim se napominje da je Republika Hrvatska postala članica Europske unije 1. srpnja 2013. te da se na pravne odnose i sporove proizašle iz potrošačkih ugovora, a koji su nastali prije ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, neposredno ne primjenjuje pravo Europske unije, ali u tim slučajevima postoji obveza hrvatskih sudova da tumače nacionalno pravo u duhu prava Europske unije i sveopće njene pravne stečevine (što uključuje uz ostalo i praksu suda Europske unije), na što se Republika Hrvatska obvezala sklapanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a koji je u primjeni od 2005.

23. Tuženikov prigovor zastare također je neosnovan. Zastarni rok za potraživanja po osnovu stjecanja bez osnove je 5 godina, a teče od pravomoćnosti presude donesene u kolektivnom sporu. Kako se tužitelj poziva na presude Trgovačkog suda u Zagrebu, to je nakon pravomoćnosti presude P-1401/2012 od 4. srpnja 2013., zastara potraživanja za preplaćene kamate nastupila 14. lipnja 2019. za sve banke, osim za Sberbank (Volksbank), za koju zastara preplaćenih kamata nastupa u lipnju 2023., dok zastara potraživanja preplaćenog tečaja CHF nastupa za svih 8 osuđenih banaka u lipnju 2023. Budući da je tužba u ovom predmetu zaprimljena 10. lipnja 2019., to nije nastupila zastara potraživanja vezana uz promjenu kamatne stope. U odnosu na dio tužbenog zahtjeva kojim tužitelj traži povrat stečenog bez osnova na temelju primjene ništetnih ugovornih odredaba kojima je u spornom ugovoru o kreditu ugovorena valutna klauzula uz koju je vezana glavnica švicarski franak, ništetnost takvih ugovornih odredaba utvrđena je presudom Visokog trgovačkog suda RH broj PŽ-6632/17-10 od 14.6.2018., tako da ni u tom slučaju nije nastupila zastara tražbina za podnošenje konkretne tužbe. Napominje se i da je Vrhovni sud Republike Hrvatske u presudi Rev-2245/17 od 20. ožujka 2018. odlučujući o izvanrednoj reviziji, zauzeo pravno shvaćanje prema kojem pokretanjem parničnog postupka za zaštitu kolektivnih interesa potrošača dolazi do prekida zastare na temelju čl. 241. ZOO-a, a zastara individualnih restitucijskih zahtjeva počinje teći ispočetka tek od trenutka pravomoćnosti sudske odluke donesene u povodu te tužbe. Građanski odjel Vrhovnog suda Republike Hrvatske je na sjednici Odjela 30. siječnja 2020. donio pravno shvaćanje o tome kada počinje teći zastrani rok kod restitucijskog zahtjeva, a to je zahtjev prema kojemu su stranke dužne vratiti jedna drugoj sve ono što su primile na temelju ništetnog ugovora. Taj rok počinje teći od dana pravomoćnosti sudske odluke kojom je utvrđena ili na drugi način ustanovljena ništetnost ugovora. Tim pravnim shvaćanjem je pomaknut trenutak početka tijeka zastare za zahtijevanje povrata ispunjenog i to u korist stranke koje je ispunila ništetni ugovor. Prema tom shvaćanju zastara počinje teći od trenutka pravomoćnosti odluke kojom je utvrđena ništetnost ugovora, a ne od trenutka ispunjenja obveze ništetnog ugovora. Pravno shvaćanje služi ustaljenju i ujednačavanju sudske prakse. Ono je obvezno za sve suce Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Po prirodi stvari, odnosno snagom autoriteta najvišeg suda u Republici Hrvatskoj, pravno je shvaćanje važno i za sve ostale suce u građanskoj grani suđenja. Prema recentnoj praksi ES-a u tom smislu, pravno uređenje zastare restitucijskih učinaka u Hrvatskoj, kako po pitanju početka tijeka zastarnog roka tako i po pitanju njegova trajanja, usklađeno je s člankom 6. stavkom 1. Direktive 93/13. Sud europske unije u svojoj odluci navodi da se "pravu Unije ne protivi nacionalni propis koji, propisujući nezastarivost tužbe za utvrđenje ništavosti nepoštene odredbe iz ugovora sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluge i potrošača, podvrgava roku zastare tužbu radi isticanja restitucijskih učinaka tog utvrđenja, pod uvjetom poštovanja načela ekvivalentnosti i djelotvornosti." S obzirom na to da je početak tijeka zastarnog roka za iznose plaćene na temelju

nepoštene ugovorne odredbe od dana ispunjenja ništetnog ugovora, odnosno od dana sklapanja ugovora, u praksi ES-a ocijenjen protivnim EU pravu, novo tumačenje početka tijeka zastarnog roka u hrvatskoj sudskoj praksi (od dana utvrđenja ništetnosti odgovara) u cijelosti odgovara zahtjevima načela djelotvornosti zaštite potrošača od nepoštenih ugovornih odredbi kako to zahtijeva Direktiva 93/13.

24. Pravna priroda spora jest stjecanje bez osnove s obzirom na to da su banke stekle određenu korist na temelju ništetnih odredbi. Što se tiče opsega vraćanja u obzir dolazi primjena čl. 1115. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 35/2005, 41/2008, 125/2011, 78/2015 i 29/2018 te u daljnjem tekstu: ZOO) u kojem je propisano da kada se vraća ono što je stečeno bez osnove, moraju se vratiti plodovi i platiti zatezne kamate, i to, ako je stjecatelj nepošten od dana stjecanja, a inače od dana podnošenja zahtjeva.

25. Iz samog Ugovora o kreditu koji je predmet ovog spora je razvidno da se radi o potrošačkom ugovoru sklopljenim s tužiteljem kao fizičkom osobom, da je namjena kredita kupnja stana ili obiteljske kuće i adaptacija, a to proizlazi i iz iskaza tužitelja, dakle s tužiteljem kao potrošačem te da je isti sklopljen u obliku unaprijed formuliranoga standardnog ugovora sastavljenog od tuženika na koji tužitelj nije mogao utjecati. Iz provedenih dokaza dakle nedvojbeno proizlazi da je tužitelj predmetni ugovor s tuženikom sklopio kao potrošač, da je to dakle potrošački ugovor, a kao takav je tretiran i prilikom sklapanja Dodatka kojim je provedena konverzija. Nadalje, iz predmetnog ugovora o kreditu je nadalje razvidno da je ugovorena valutna klauzula u CHF, odnosno da su glavnica kredita i anuiteti vezani uz tu valutu, da je ugovorena početna kamatna stopa od 7,99 % godišnje te da je ista promjenjiva u skladu s odlukom o kamatnim stopama kreditora, a iz Nalaza i mišljenja vještaka je razvidno da je tečaj CHF tijekom otplate kredita znatno porastao te da su se kamatne stope povećavale sukladno odlukama tuženika.

26. Tužitelj i tuženik su na okolnost da se predmetnom ugovoru pojedinačno pregovaralo te da je tužitelj prilikom sklapanja ugovora bio upozoren na rizike ugovaranja valutne klauzule u CHF predložili saslušanje tužitelja. Tuženik je tijekom postupka odustao od dokaznog prijedloga da se na te okolnosti sasluša svjedokinja Romina Štefulj, a pisana izjava Danice Kozica koju je dostavio u spis predmeta nije uzeta u obzir kao što je prethodno obrazloženo.

27. Tužitelj u svom iskazu navodi da je s tuženom bankom sklopio ugovor o kreditu i aneks tog ugovora kojim je provedena konverzija koji su predmet ovog postupka, a ugovor je sklopio jer mu je trebao novac za uređenje stana i kupnju namještaja koji je za tu svrhu i utrošio, da je kad je došao u banku zatražio kredit u eurima, a u banci su mu ponudili kredit s valutnom klauzulom u CHF kao povoljniji pa sam je tu ponudu prihvatio budući da mi je bilo rečeno da je to povoljno za njega, da su se tijekom otplate rate kredita sve više i više povećavale i povećale, čak za skoro 100%, da je kad je preko medija došao do saznanja o tome da se može napraviti konverzija, otišao u banku i sklopio aneks ugovora, da o ugovornim odredbama osnovnog ugovora nije mogao pregovarati već je mogao samo prihvatiti to što mu je ponuđeno ili ne, a tako je bilo i prilikom sklapanja aneksa, da je cijela procedura u vezi sklapanja ugovora trajala kratko te nije dobio neka posebna objašnjenja o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli u CHF, da je kredit potpisao u banci, a kao instrument osiguranja plaćanja je predana zadužnica, kredit je zatvoren prije šest i9li sedam

godina, a zadužnica mu nije vraćena jer se u banci zagubila, da je kredit otplatio sukladno otplatnom planu priloženom aneksu ugovora, da se odlučio za Erste banku jer je preko te banke primao plaću, da je postupak u vezi s dobivanjem kredita je trajao dva ili tri dana, da je prije toga imao stambeni kredit za kupnju stana koji je uredio sredstvima ovog kredita koji je bio u eurima, da se ne sjeća da li je u banci dobio kakve letke s uvjetima kreditiranja, da je bio svjestan toga da se rata zbog ugovorene CHF klauzule može mijenjati, ali nije očekivao da bi se mogla tako jako povećati kao što je bio slučaj jer mu je bilo rečeno da je kredit povoljan za njega, da je vjerojatno pročitao ugovor prije potpisivanja, a ne sjeća se da li je nakon toga imao kakvih pitanja za osobnog bankara ili tražio neka pojašnjenja te da da je izračun konverzije vjerojatno dobio na svoju kućnu adresu.

28. Na temelju tužitelja koji je prihvaćen kao vjerodostojan sud je utvrdio da je tužitelj s tuženikom sklopio predmetni ugovor o kreditu kojim mu je odobren stambeni kredit za kupnju stana, da se o odredbama kredita nije pojedinačno pregovaralo, da mu je predmetni kredit od strane banke bio ponuđen kao najpovoljniji, da mu pojedine ugovorne odredbe nisu bile pojašnjene niti mu je bilo rečenu na temelju kojih kriterija će se mijenjati kamatna stopa, da nije bio upozoren na rizike sklapanja ugovora sa valutnom klauzulom u CHF te da se početna rata kredita tijekom otplate kredita zbog povećanja kamatne stope i tečaja CHF znatno povećala.

29. Ocjenom svih provedenih dokaza sud zaključuje da tužitelju od strane bankarskog službenika nije detaljno objašnjen predmetni kreditni odnos, da mu nisu predloženi parametri koji utječu na promjenu kamatne stope te da je tuženik propustio razjasniti tužitelju odredbe o promjenjivoj kamatnoj stopi i o valuti obveze, da dakle nije postupao u dobroj vjeri, odnosno nije dokazano da je tuženik informirao tužitelja kao potrošača u predugovornom stadiju sklapanja Ugovora o kreditu o spornim ugovornim odredbama za koje tužitelj tvrdi da su ništetne te rizicima promjene tečaja švicarskog franka.

30. Iz Ugovora o kreditu koji je predmet ovog spora je razvidno da je ugovorena promjenjiva kamatna stopa, ali da nisu ugovoreni i parametri po osnovu kojih će se ista mijenjati, pa se mijenjala jednostrano na osnovu odluka tužene banke kao što proizlazi iz Nalaza i mišljenja vještakinje Danijele Podbojec. Za ovaj spor odlučno to da prilikom sklapanja ugovora nisu ugovoreni kriteriji, odnosno parametri po osnovu kojih bi se mijenjala kamatna stopa, već se ista mijenjala jednostrano prema odlukama tuženika koji je o tome samo obavještavao tužitelja kao korisnika kredita, budući da ugovor o kreditu ne sadrže precizne kriterije za određivanje promjenjive kamatne stope, pa tužiteljica ni na koji način nije mogla znati na koji način i po kojim parametrima će se mijenjati kamatna stopa, u tom slučaju je odredba o promjenjivoj kamatnoj stopi ništetna, jer se o tome nije pojedinačno pregovaralo s tužiteljem kao korisnikom kredita niti su s njim ugovoreni parametri o kojima ovisi promjena prvotno ugovorene kamatne stope, pa se slijedom toga budući da je ugovorna odredba o promjenjivoj kamatnoj stopi ništetna, u ovom slučaju se može primijeniti samo ona prva, početno ugovorena kamatna stopa od 7,99%.

31. S obzirom na to da je zbog primjenom spornih ugovornih odredaba o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli CHF o kojima se nije pojedinačno pregovaralo došlo do znatnog porasta anuiteta i glavnice kredita, osobito nakon što je tečaj CHF, koji Hrvatska narodna banka za razliku od tečaj EUR-a ne drži pod

kontrolom i koja je takozvana "valuta utočišta", što potrošači, korisnici kredita bez da su na to bili upozoreni nisu znali, a odlukama donesenima u kolektivnom sporu i na temelju dokaza provedenih u ovom postupku je utvrđeno da nisu, znatno porastao i skoro se izjednačio s tečajem EUR-a, time je, protivno stavu tuženika iznesenom u odgovoru na tužbu prouzročena značajna neravnoteža u pravima i obvezama ugovornih strana. Smatra se da nepoštena ugovorna odredba nikad nije bila ugovorena, stoga ne može imati učinak u odnosu na potrošača pa slijedom toga sudsko utvrđenje nepoštenosti takve odredbe mora imati za posljedicu ponovnu uspostavu pravne i činjenične situacije potrošača u kojoj bi se nalazio da navedene odredbe nije bilo. Stoga ovaj sud kao i prethodno navedeni sudovi koji su sudili u kolektivnom sporu po tužbi potrošača, čijim odlukama je vezan, zaključuje da su ugovorne odredbe o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli u CHF u ovom slučaju ništetne. Proglašenjem ugovorne odredbe nepoštenom za potrošače nastaje subjektivno pravo na restituciju te potrošač ima pravo na punu restituciju svih neosnovano isplaćenih iznosa od trenutka sklapanja ugovora, neovisno o tome kada je utvrđeno da je ugovorna odredba nepoštena. Slijedom svega navedenog sud zaključuje da predmetni Ugovor o kreditu egzistira i bez ništetnih odredbi (presumpcija da nepoštene odredbe nisu nikad ni bile ugovorene), dakle samo s ugovorenom kamatnom stopom od 4,35 % godišnje i bez obveze plaćanja anuiteta u kunskoj protuvrijednosti CHF obračunatih po srednjem tečaju za CHF tuženika.

32. Okolnost da je ugovor solemniziran po javnom bilježniku ne dovodi u pitanje taj zaključak, jer su prethodno navedeni sudovi to imali u vidu kad su odlučili da su ugovorene odredbe o klauzuli CHF i promjenjivoj kamatnoj stopi ništetne, a uloga javnog bilježnika u postupku solemnizacije ugovora pa tako i onih o kreditu, u smislu odredbi iz tih članaka ocijeniti je ako je to moguće, jesu li ugovorne stranke ovlaštene i sposobne poduzeti i sklopiti taj pravni posao, objasniti im smisao tog posla i uvjeriti se o postojanju njihove prave volje za sklapanje tog pravnog posla, a što su javni bilježnici koji su ovjeravali predmetne ugovore i činili.

33. S obzirom na djelomičnu ništetnost ugovornih odredaba predmetnog ugovora o kreditu, tužitelju pripada pravo na povrat onoga što je isplatio na temelju ništetnih ugovornih odredbi, konkretno, povrat razlike između tečaja za valutu CHF primijenjenog kod otplate i onog u vrijeme isplate kredita 2006., kao i na povrat onoga što je isplatio kao razliku između kamatne stope od 7,99% prilikom sklapanja Ugovora i onih kamatnih stopa koje je jednostrano u daljnjem periodu mijenjao tuženik u smislu povećanja. Takvo pravo tužitelja proizlazi iz čl. 323. st. 1. u svezi s čl. 1111. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23; dalje: ZOO).

34. U ovom slučaju je 18. siječnja 2016. sklopljen Dodatak ugovora o kreditu u skladu s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama zakona o potrošačkom kreditiranju (NN 102/15, dalje ZIDZPK), kojim je promijenjena ugovorena valutna klauzula u CHF u valutnu klauzulu u euru slijedom čega i to treba uzeti u obzir. U odredbi čl. 19.b. propisano je načelo konverzije kredita tako da konverzija kredita denominiranog u CHF u kredit denominiran u EUR i kredita denominiranog u kunama s valutnom klauzulom u CHF u kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR podrazumijeva konverziju kredita radi promjene valute, odnosno valutne klauzule u kojoj je denominiran i provodi se na način da se položaj potrošača s kreditom denominiranim u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit

denominiran u EUR, a položaj potrošača s kreditom denominiranim u kunama s valutnom klauzulom u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR.

35. Iz Dodatka Ugovora o kreditu proizlazi da su stranke prihvatile konverziju te su stranke mijenjale odredbe iz osnovnog ugovora i to valutu kredita, kamatnu stopu i iznos neotplaćenog kredita te postigle sporazum o raspolaganju preplatom. Spomenuti Dodatak Ugovora o kreditu nije ništetan kao što je to zaključio u istovjetnom predmetu Vrhovni sud u svojoj odluci Gos-1/2019. Naime, u citiranoj odluci zauzet je pravni stav po kojem Sporazum o konverziji sklopljen na osnovi Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju ("Narodne novine" broj 102/15.) ima pravne učinke i valjan je u slučaju kada su ništetne odredbe osnovnog ugovora o kreditu o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli. Tako Vrhovni sud u citiranoj odluci ističe kako je izmjene i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju Ustavni sud Republike Hrvatske ocijenio usklađenim s Ustavom Republike Hrvatske te u svojem rješenju broj U-I-3685/2015 i dr. od 4. travnja 2017. nije prihvatio prijedlog više predlagatelja fizičkih osoba te osam kreditnih institucija za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom tog Zakona (kao i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama – "Narodne novine" broj 102/15). U svojoj odluci Ustavni sud Republike Hrvatske pored formalne i materijalne ustavnosti istaknuo je da osporeni ZIDZPK ima legitiman cilj koji se ogleda u povećanju socijalne zaštite, sprječavanju nastavljanja nepoštenih poslovnih prakse kreditnih institucija i sprječavanju produbljivanja dužničke krize te da je navedena mjera (konverzija) razmjerna legitimnom cilju koji se želio postići jer su propisane mjere bile prikladne i nužne te nije postojala druga manje tegobna ili ograničavajuća mjera. Njome nije nametnut prekomjeran teret ni kreditnim institucijama kao adresatima.

36. Vrhovni sud Republike Hrvatske je rješenjem poslovni broj Gos-1/2019-36 od 4. ožujka 2020. odgovorio na postavljeno pravno pitanje Općinskog suda u Pazinu u predmetu poslovni broj P-1413/2019-9 od 20. rujna 2019. na način da sporazum o konverziji sklopljen na osnovi Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN broj 102/15) ima pravne učinke i valjan je u slučaju kada su ništetne odredbe osnovnog ugovora o kreditu o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli. Prema stavu Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev-2868/2018-2 od 12. veljače 2019. bez obzira na sklapanje dodatka ugovora o kreditu tužiteljica ima pravni interes i ovlaštena je tražiti ništetnost pojedinih ugovornih odredbi, kako bi na temelju toga mogla ostvariti neka eventualna prava koja joj pripadaju, a mahom je riječ o kondemnatornim novčanim zahtjevima.

37. Sklapanjem Dodatka nije u cijelosti podmiren dug budući ništetnost nastupa po samom zakonu i nastaje od samog trenutka sklapanja pravnog posla pri čemu ništetan ugovor ne postaje valjan ni kada uzrok ništetnosti naknadno nestane, osim u izuzetnim uvjetima koje propisuje članak 326. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima, a koji u predmetnom slučaju nisu ispunjeni. Tuženik je ponudom konverzije postupio sukladno Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju ("Narodne novine", broj 102/15.) koji je stupio na snagu 30. rujna 2015., a kojim je propisano načelo konverzije kredita s valutnom klauzulom u CHF u kredit s valutnom klauzulom u valuti EUR na način da se položaj potrošača u valuti CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit u valuti EUR. Kamatna stopa određena Dodatkom od 3. veljače 2016. određena je onako kako je vrijedila za kredite koji su u

navedenom razdoblju ostvarivani u valuti EUR, dakle i za te kamatne stope i promjenu istih nisu vođeni pojedinačni pregovori, već je kamatna stopa mijenjana prema odlukama tuženika (banke).

38. Ovaj sud smatra da u konkretnom slučaju konvertiranjem kredita nije postignut učinak zaštite tužitelja kao potrošača, jer Dodatkom ugovora nije otklonjena neravnoteža u pravima i obvezama ugovornih strana, već je za ubuduće definiran ugovorni odnos između stranaka. Dakle, u konkretnom slučaju konvertiranjem kredita nije postignut učinak zaštite tužitelja kao potrošača, jer Aneksom ugovora nije otklonjena neravnoteža u pravima i obvezama ugovornih strana. Sklapanjem Dodatka ugovoru o kreditu nije došlo do konvalidacije sukladno čl. 326. Zakona o obveznim odnosima, jer je za konvalidaciju trebala postojati suglasna volja obiju stranaka, što ovdje nije slučaj, pa je tužitelj i nakon sklapanja Dodatka ugovora o kreditu konverzijom u valutu EUR također oštećen, samo ne toliko koliko je bilo prvotno oštećenje u valuti CHF.

39. Prema mjerodavnoj praksi Europskog suda izraženoj u predmetu C-186/16 kod obveza banaka prema korisnicima kredita nije dovoljno da je odredba jasna i razumljivo sastavljena već je nužno potrošaču ponuditi dovoljno informacija kako bi mogli donijeti razborite odluke, a koje informacije tuženik nije pružio tužitelju niti je tuženik dokazao da bi tužitelju pružio dovoljno informacija kako bi mogao shvatiti ekonomske posljedice svoje odluke.

40. Rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev-18/2018 od 26. svibnja 2018. zauzeto stajalište da i nakon sklapanja sporazuma o konverziji kredita nema zapreke da se utvrđuje ništetnost odredbi ugovora o kreditu te da treba imati u vidu da je do sklapanja sporazuma o konverzije bio na snazi osnovni Ugovor o kreditu koji je proizvodio pravne učinke, a koji pravni učinci se upravo odnose na ispunjavanje obveza korisnika kredita temeljem nepoštenih i ništetnih odredbi ugovora o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli.

41. U presudi Europskog suda u predmetu broj C-118/17 od 14. ožujka 2019. zauzeto je pravno shvaćanje da okolnost što su određene ugovorne odredbe putem zakona bile proglašene ništetnim i nepoštenim te zamijenjene novim odredbama kako bi se održao predmetni ugovor, ne može proizvesti učinak smanjenja zajamčene zaštite potrošača. Prema istoj Odluci potrošač ima pravo na ostvarenje potpune pravne zaštite koji ne može smanjiti niti provedena konverzija, što znači da sam čin konverzije kredita sam po sebi ne može isključiti provođenje kontrole nepoštenosti konvertiranih ugovornih odredbi, već naprotiv zahtijeva u svakom konkretnom slučaju provjeru da li je provedenom konverzijom u cijelosti uspostavljena pravična ravnoteža ništetnih ugovornih odredaba. Donesena je i odluka broj C-260/2018 gdje je navedeno da potrošač ima pravo na punu restituciju, ako ona nije postignuta konverzijom. Također je donesena i odluka od 9.7.2020. suda Europske unije broj C-452/18 koja potvrđuje da bi se potrošač mogao sklapanjem sporazuma kojim se zamjenjuje nevaljana ugovorna odredba drugom odredbom odreći zaštite koju mu pruža Direktiva 93/13 odnosno prava temeljem iste samo i isključivo kada bi dao slobodan i informiran pristanak na takvo odricanje i znao čime se takvim pristankom odriče.

42. Slijedom svega navedenoga po stavu ovog suda tužitelj se sklapanjem Dodatka nije odrekao tih prava, nije dao, niti je mogao dati slobodan i informirani

pristanak na to, pa se dodatkom o konverziji nije odrekao svojih prava na obeštećenje niti je takvo odricanje u istome sadržano, niti je pristao na isto, a čak da je i dao takav pristanak ne bi se radilo o slobodnom i informiranom pristanku obzirom da u vrijeme sklapanja aneksa o konverziji valutna klauzula u CHF nije bila utvrđena ništetnom, čak protivno u to je vrijeme bila utvrđena valjanom, pa tužitelj nije bio informiran niti je mogla znati čime bi se takvim odricanjem odrekao. To zato jer se u Dodatku uopće ne govori o ništetnosti niti ugovorne odredbe o valutnoj klauzuli niti ugovorne odredbe o promjenjivosti kamatne stope ugovorne kamate, niti pak on sadrži odredbu u kojoj bi tužitelj izjavio da se nakon njegova sklapanja odriče prema tuženiku bilo kakve tražbine s osnova nepoštenih ugovornih odredbi iz osnovnog ugovora o kreditu. Nadalje, tim dodatkom nije obuhvaćena niti se ne spominje ništetnost odredbi o promjeni kamatnih stopa (već su i kod same konverzije primijenjene ništetne kamatne stope za kredite u valuti EUR temeljene na jednostranim odlukama banke, a tužitelju tada nije bilo poznato da su promijene tih kamatnih stopa za EUR kredite ništetne), a niti se navodi koliki bi bio iznos pretplate kojeg bi se tužitelj sklapanjem aneksa odrekao, niti je on to mogao znati. Dakle, tužitelj prema stavu ovog suda ima pravni interes za vođenje ovog postupka.

43. Što se tiče izvršene konverzije kredita sa valutnom klauzulom u CHF u kredit sa valutnom klauzulom u EUR sklapanjem Sporazuma temeljem Zakon o izmjeni i dopuni zakona o potrošačkom kreditiranju, valja reći da se radi se o aktu kojim se temeljem zakona nalaže bankama izmjena odredbi iz osnovnog ugovora te eventualno do danas sklopljenih dodataka i to valuta kredita kamatna stopa i iznose ostale ne otplaćene glavnice kredita te postiže sporazum iz čl. 19.c.t.6. ZIDZOPK na način kako to nalaže zakon.

44. Po stavu ovog suda konverzija odnosno potpisivanje tog Sporazuma između stranka ne utječe na osnovanost tužbenog zahtjeva, jer se niti odredbama ZIDZOPK-a, a niti navedenim Sporazumom izrijekom ne spominje način rješavanja ugovornih odredbi kojima se u ugovorima o kreditima sa valutom u CHF ugovarala promjenjiva kamatna stopa, kao što se ne spominje niti na koji način bi se trebala riješiti eventualna ništetnost tih odredbi koje se tiču promjenjive kamatne stope, a koja ništetnost je nastupila zbog činjenice da je banka bez prethodnog pregovaranja s korisnikom kredita sama tj. nepošteno mijenjala kamatnu stopu u ugovoru o kreditu s valutnom klauzulom u CHF. Razlog donošenja navedenog zakona bio je da se položaj korisnika kredita u CHF, kao potrošača, izjednači s položajem u kojem bi bili da su koristili kredit denominiran u valuti EUR. Dodatkom ugovora o kreditu uređuje se pitanje određivanja kamatne stope nakon sklapanja istih, odnosno njima se ne rješava pitanje preplaćenih kamata u kreditima u valuti CHF kroz ovdje utuženi period, a do koje preplate je došlo zbog nepoštenog postupanja banaka, koje je utvrđeno ništetnim. Dakle, činjenica da su stranke sklopile Sporazum kojim je izvršena konverzija kredita s valutnom klauzulom u CHF u kredit s valutnom klauzulom u EUR i utvrđen iznos preplate kojom je podmiren kredit u EUR u cijelosti, sama za sebe ne upućuje na zaključak da je tužiteljici vraćen novčani iznos koji predstavlja razliku između plaćenih ugovornih kamata na temelju ništetne ugovorne odredbe o promjenjivoj kamatnoj stopi i početno ugovorenoj kamatnoj stopi te razliku po osnovi promjene tečaja CHF.

45. Kao što je prethodno već rečeni i obrazloženo tužitelj ima svojstvo potrošača. Osim toga, kada je tuženik tužitelju ponudio sklapanje Dodatka i izvršio konverziju ugovora o kreditu temeljem odredbi ZIDZOPK-a, istom je priznao svojstvo

potrošača. Izračun konverzije sukladno odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju sadrži podatak o zaduženjima u CHF uz promjene kamatnih stopa po odlukama banke, te da su uplate koje su izvršene u kunama preračunavane u CHF po tečaju za CHF na dan uplate o zaduženjima preračunatim iz CHF u EUR uz promjene kamatnih stopa za kredite u EUR po odlukama banke, te da je na taj način tuženik utvrdio da je do 30.9.2015. tužitelj više uplatio određeni iznos koji je u Dodatku nazvan pretplatom.

46. Korisnici kredita koji su proveli konverziju ne smiju biti u nepovoljnijem položaju od korisnika CHF kredita koji nisu proveli konverziju. Pravo na punu restituciju tužiteljica kao potrošač ima prema citiranim odredbama Zakona o zaštiti potrošača i to pravo ne može biti anulirano nikakvim pristankom na potrošača bilo prividno dobrovoljnim, bilo u okviru zakonskog rješenja. Stoga je u pravu tužitelj kada ističe da unatoč konverziji, koja može biti valjana, potrošač potpisom dodatka ugovoru o kreditu kojima je ista provedena, zadržava pravo na punu restituciju koju mu jamče propisi koji uređuju zaštitu potrošača te to pravo ne može biti ukinuto nikakvim pristankom potrošača, bilo dobrovoljnim, bilo prisilnim. Ovo stoga što namjera i cilj ZID ZPK iz 2015. nije bila uklanjanje posljedica ništetnih odredaba i obeštećenje potrošača, već samo njihovo izjednačavanje s EUR dužnicima putem simulacije otplate. Slijedom navedenog slučaja konverzije nema govora ni o kakvoj novoj pravnoj osnovi uslijed koje bi kreditorima pripalo pravo zadržati nepripadno stečene koristi od ništetnih odredaba. Naime, obnova (novacija) je institut obveznog prava koji podrazumijeva, prije svega, da je u ugovornom odnosu došlo do promjene pravne osnove ugovora ili da je došlo do promjene glavne činidbe. Dakle, ukoliko su pravna osnova (ugovor o kreditu) i glavna činidba (novčana činidba) i nadalje dodacima nepromijenjeni, tada nema govora ni o kakvoj obnovi (novaciji), odnosno nastanku nove pravne osnove koja bi opravdavala zadržavanje nepripadno stečenih koristi. Drugim riječima, radi se o istom ugovornom odnosu i istoj pravnoj osnovi nepoštenog i ništetnog stjecanja tuženika za razdoblje do konverzije, samo s naknadno izmijenjenom valutnom klauzulom na temelju koje se obračunava kunska protuvrijednost mjesečnog anuiteta, a to ne predstavlja izmjenu načina ispunjenja postojeće obveze, već je i nadalje riječi o novčanoj činidbi kao i u ranijem slučaju kada su potrošači plaćali anuitete u kunskoj protuvrijednosti prema CHF, slijedom čega se takva izmjena ne smatra obnovom, sukladno odredbi čl. 145. st. 2. ZOO-a.

47. Sklapanjem Dodatka ugovoru kojim je izvršena konverzija sukladno Zakonu o izmjeni i dopuni Zakona o potrošačkom kreditiranju potrošač ne gubi pravo na potraživanja preplaćenih iznosa temeljem nepoštenih i ništetnih odredbi osnovnog ugovora o kreditu te korisnik kredita zadržava pravo potraživati eventualnu razliku preplaćenih iznosa temeljem nepoštenih i ništetnih odredbi Osnovnog ugovora o kreditu, ako takva razlika postoji. Naime, sve odredbe Glave IV.a ZPK-a, pa tako i odredbe čl. 19. b i čl. 19c ZPK-a na koje ukazuje tuženik, reguliraju ugovorni odnos koji je između potrošača i vjerovnika (banke) nastao temeljem ugovora o kreditu. Navedeno proizlazi odredbe čl. 19.a ZPK-a kao i ostalih odredaba Glave IV.a ZPK-a. S druge strane, obveza restitucije nije obveza koja ima svoju pravnu osnovu u pravnom poslu odnosno ugovoru (čl. 247. u svezi s čl. 20. st. 1. ZOO/05), već u izvan ugovornom obveznom odnosu stjecanja bez osnove (čl. 1111., čl. 323. st. 1. i čl. 20. st. 1. ZOO/05 u svezi s čl. 81. st. 1. i čl. 87. st. 1. ZZP/03). Dakle, ZPK regulira u potpunosti drugačiji obvezni odnos tj. ugovorni obvezni odnos koji je nastao sklapanjem ugovora o kreditu, dok tužiteljica tužbeni zahtjev temelji na postojanju izvan ugovornog obveznog odnosa

stjecanja bez osnove koji nastao kao posljedica nepoštenosti i ništetnosti u potrošačkom ugovoru. Ugovornim odredbama, u ovom slučaju ugovornim odredbama Sporazuma o konverziji, ne može se osnažiti nešto što je od početka ništetno i nema pravni učinak, tako da neosnovano tuženik ističe da je sklapanjem Sporazuma o konverziji tužiteljica izgubila pravo i pravnu osnovu da restitucijskim zahtjevom potražuje preplaćene iznose koji su posljedica nepoštenih odredbi o promjenjivoj kamatnoj stopi. Pravo na potpunu restituciju potrošača u slučaju nepoštenosti ugovornih odredbi osnovno pravo potrošača kod zaštite nepoštenih ugovornih odredbi u potrošačkim ugovorima. Stoga ako bi se to osnovno pravo potrošača ukidalo ili ograničavalo, to bi moralo biti propisano jasnim i nedvosmislenim odredbama zakona. Ne može se to osnovno pravo potrošača na potpunu restituciju ukidati i ograničavati posredno kroz parcijalno i ekstenzivno tumačenje propisa kojima čija svrha primarno i nije zaštita potrošača od nepoštenih odredbi u potrošačkim ugovorima. Ograničenja ili čak ukidanje bilo kojeg prava potrošača, pa i prava na potpunu restituciju trebalo bi biti propisano jasnim i nedvosmislenim odredbama zakona i imati razumnu svrhu, a svako eventualno tumačenje odredbi koje bi u konačnici moglo ograničavati prava potrošača na potpunu restituciju, mora biti restriktivno. Dakle, ako je zakonodavac smatrao da konverzijom CHF kredita potrošači trebaju izgubiti pravo na potpunu restituciju kao posljedicu nepoštenosti pojedinih ugovornih odredbi osnovnog ugovora o kreditu, tada je to trebao jasno i nedvosmisleno propisati odredbama ZID ZPK. Kako to zakonodavac nije učinio, ne postoji bilo kakva pravna osnova (odredba zakona) koja bi opravdavala stav da su potrošači koji su konvertirali CHF kredite izgubili, potpuno ili djelomično, pravo na potpunu restituciju. Iz odredbi ZID ZPK jasno proizlazi da svrha njegovog donošenja nije restitucija i saniranje ništetnosti pojedinih ugovornih odredbi osnovnog ugovora o kreditu, već zaštita potrošača od oscilirajućeg i rastućeg tečaja švicarskog franka.

48. Potrošač se sklapanjem sporazuma o konverziji nije mogao odreći svog prava na potpunu restituciju jer takvo što nije propisano bilo kojom odredbom zakona, pa tako i odredbama ZID ZPK-a. U trenutku sklapanja sporazuma o konverziji bio je na snazi Zakon o zaštiti potrošača (Narodne novine broj 41/14, 110/15 – dalje: ZZP/14) koji je stupio na snagu 8. travnja 2014. Odredbom čl. 41. st. 1. ZZP/14 propisano je da se potrošač ne može odreći niti mu se mogu ograničiti prava koja ima na temelju tog zakona ili drugih zakona kojima se štite prava potrošača, dok je stavkom 2. istog članka propisano da su ništetne ugovorne odredbe koje su za potrošača nepovoljnije od onih propisanih tim zakonom ili drugim zakonima kojima se uređuje zaštita potrošača. Dakle, sukladno čl. 41. st. 1. i 2. ZZP/14, potrošaču se ne mogu ograničiti potrošačka prava (što se odnosi i na pravo na potpunu restituciju), a niti se istih može odreći, a ugovorne odredbe kojima bi to bilo ugovoreno su ništetne. Stoga ne postoji ikakva pravna osnova da se odredbe sporazuma o konverziji tumače na način kao ih tumači tuženik tj. da se sklapanjem sporazuma o konverziji potrošač odrekao prava na potpunu restituciju. Čak i kada bi se tog prava potrošač mogao odreći to odricanje moralo bi biti rezultat slobodnog i informiranog pristanka potrošača, što uostalom proizlazi i iz presude Suda Europske unije C-452/18 što bi u ovom slučaju značilo da je potrošaču, barem okvirno, trebao biti poznat novčani iznos kojeg se potrošač sklapanjem sporazuma o konverziji odriče odnosno na određeni način "oprašta" banci. S obzirom da prema odredbama ZID ZPK-a predmet konverzije niti nisu bili novčani iznosi na koje bi potrošač imao pravo potraživati protiv kreditora s osnove restitucije zbog nepoštenosti ugovornih odredbi, to se ni u kom slučaju ne može smatrati da se potrošač sklapanjem sporazuma o konverziji bilo čega odrekao, a pogotovo ne

novčanog potraživanja koje i nije bilo predmetom konverzije te u izračun konverzije nije niti ulazilo.

49. Sklapanjem Dodatka osnovnom ugovoru o kreditu izmijenjeni su samo uvjeti i način otplate kredita, a što potvrđuje i sama činjenica da se radilo o dodatku osnovnom ugovoru, a ne o sklapanju sasvim novog ugovora, a čak kada bi se uzelo da je osnovni ugovor o kreditu prestao važiti, ne bi bilo nikakvih zapreka za utvrđenje nepoštenim i ništetnim odredbi osnovnog ugovora o kreditu (tako i u odluci Vrhovnog suda RH broj Rev-18/2018 od 26. svibnja 2020.) Osim toga, prema odluci Suda Europske unije broj C-118/17 Zsuzsanna Dunai protiv Erste Bank Hungary Zrt. od 14. ožujka 2019. sud mora provjeriti je li nacionalni zakon omogućio ponovno uspostavu pravno i činjenično situacije u kojoj bi se potrošač nalazio da nepoštena odredba potrošačkog ugovora nikada nije postojala, osobito uspostavom prava na povrat svih koristi koje je trgovac neopravdano stekao na štetu potrošača na temelju navedene nepoštena odredbe i to unatoč zakonskoj intervenciji. Dakle, iz te odluke može se zaključiti da potrošač uvijek ima pravo na potpuno obeštećenje temeljem nepoštenih i ništetnih odredbi potrošačkog ugovora i to bez obzira i na eventualnu zakonsku intervenciju u to njegovo pravo. Takvo pravno shvaćanje ne dovodi u pitanje niti činjenica da je prema ZID ZPK potrošaču i korisniku kredita u CHF dana mogućnost izbora pristati na konverziju ili nastaviti otplatu kredita prema odredbama osnovnog ugovora. Potrošač, a u konkretnom slučaju tužiteljica kao korisnica kredita u CHF, mogla se nagoditi i dogovoriti sa davateljem kredita u pogledu nepoštenih i ništetnih odredbi, ali samo pod uvjetom da su joj bili u cijelosti poznati svi parametri i uvjeti nepoštenih i ništetnih odredbi ugovora o kreditu. U odnosu na nepoštena odredbe o valutnoj klauzuli iz ugovora o kreditu u CHF odluka u kolektivnom sporu uslijedila je tek tri godine nakon sklapanja dodatka osnovnom ugovoru o kreditu i provođenju konverzije te potrošači i korisnici kredita zasigurno nisu mogli u cijelosti imati sve informacije i sagledati u cijelosti koje su sve odredbe nepoštena i ništetne u konkretnom ugovoru i kada bi se jedino mogli pravovaljano odreći tih svojih prava. Takav zaključak proizlazi i iz odluke Suda Europske unije od 9. srpnja 2020. u predmetu C-452/18 XZ protiv Ibercája Banko S.A.

50. Kako je dio ugovora koji se odnosi na ugovaranje valutne klauzule u CHF i promjenjive kamatne stope ništetan, to tužitelju pripada pravo da mu tuženik vrati ono što je na temelju takvog Ugovora, odnosno dijela konkretnog Ugovora o kreditu primio, u skladu s odredbom čl. 1111. Zakona o obveznim odnosima - stjecanje bez osnove kojom je propisano da kad dio imovine neke osobe na bilo koji način prijeđe u imovinu druge osobe, a taj prijelaz nema osnove u nekom pravnom poslu, odluci suda, odnosno druge nadležne vlasti ili zakonu, stjecatelj je dužan vratiti ga, odnosno, ako to nije moguće, naknaditi vrijednost postignute koristi.

51. U svrhu utvrđenja koliko je tužitelj više platio tuženiku zbog primjene ništetnih odredbi o promjenjivoj kamatnoj stopi i klauzuli CHF do dana konverzije, provedeno je financijsko vještačenje po stalnom sudskoj vještakinji za ekonomiju, financije, računovodstvo i bankarstvo Danijeli Podbojec. Sud je vještakinji dao zadatak da izračuna koliko je tužitelj više platio tuženiku zbog promjene kamatne stope u odnosu na početnu i tečaja CHF u odnosu na tečaj koji je važio na dan isplate, odnosno korištenja predmetnog kredita sklopljenog između tužitelja i tuženika, pri čemu treba uzeti u obzir da je između stranaka sklopljen Dodatak Ugovoru o kreditu, odnosno provedena je konverzija sukladno Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o

potrošačkom kreditiranju, pa je potrebno očitovati se i o tome da li je konverzija provedena sukladno navedenom zakonu, a nakon toga od prethodno izračunate preplate oduzeti iznos koji je tužitelju priznat kao preplata u postupku konverzije iz CHF u EUR.

52. Iz Nalaza i mišljenja vještakinje proizlazi da preplate s osnova promjene kamatnih stopa iznose 790,44 EUR/5.955,55 HRK, da je tužitelj s osnova promjene tečaja preplatio ukupno 4.103,37 EUR/30.916,86 HRK i to pozitivne (31.045,02 HRK) i negativne (-128,16 HRK) razlike, da je ukupno s osnova promjene kamatnih stopa i s osnova promjene tečaja uplatio više ukupno 4.893,81 EUR/36.872,41 HRK (uz prijeboj), da je konverzija izvršena temeljem zakona o izmjenama i dopunama zakona o potrošačkom kreditiranju (NN 102/2015) iz kredita u valuti CHF u kredit uz valutnu klauzulu u EUR, da prema Aneksu ugovora višak utvrđen konverzijom iznosi 11.352,49 HRK, da su preplatom utvrđenom u konverziji od 1.506,73 EUR/11.352,49 HRK zatvorene preplate u ukupnom iznosu 895,17 EUR/6.744,68 HRK i pripadajuća kamata na te preplate u iznosu 611,56 EUR/4.607,81 HRK ($895,17 + 611,56 = 1.506,73$) ($6.744,68 + 4.607,81 = 11.352,49$), da je preostali iznosi preplata 3.998,64 EUR/30.127,73 HRK ($4.893,81 - 895,17$)/($36.872,41 - 6.744,68$), što je po danima dospijeca iznose: Ukoliko se u obzir uzmu samo pozitivne tečajne razlike, preostali iznosi prikazano u tablici pod toč. III. Nalaza te da ukoliko se u obzir uzmu samo pozitivne tečajne razlike, preplata iznosi 4.019,72 EUR/30.286,61 HRK, što je po danima dospijeca prikazano u nastavku Nalaza pod toč. III.

53. Tužitelj koji je bez primjedbe prihvatio Nalaz vještakinje je kao što je već prethodno rečeno u podnesku od 4. veljače 2026. konačni tužbeni zahtjev uskladio s nalazom vještakinje kojim potražuje isplatu iznosa od 4.019,72 eura s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom. Konačni tužbeni zahtjev utemeljen je na izračunu vještakinje bez prijeboja s negativnim tečajnim razlikama. Tužitelj u tom podnesku navodi da sud ne može samoinicijativno vršiti prijeboj tražbina, jer je vezan granicama postavljenih zahtjeva stranaka temeljem čl. 2. st. 1. Zakona o parničnom postupku, a tuženik negativne razlike nije zatražio u ovom predmetu. Nadalje čak i da je tuženik istaknuo takav zahtjev u postupku njegova tražbina bi bila u zastari. To stoga što je zastara na tražbinu kreditora s osnova nižeg tečaja cijelo vrijeme tekla do donošenja kolektivne presude i kasnije, pa ona nije za kreditore prekinuta podnošenjem tužbe u kolektivnom sporu jer su kreditori tamo pasivno legitimirani i ne uživaju benefite podnošenja kolektivne tužbe i prekida zastarijevanja, dok to pravo pripada samo potrošačima u čiju korist i za čiji interes je tužba podnesena. Osim toga, za nepoštenost navedene odredbe odgovorni su isključivo kreditori, pa isti ne mogu imati nikakve benefite uslijed svojeg nepoštenog postupanja i ugovaranja sporne odredbe. Čak ako bi se uzelo u obzir da je kreditor naplatio dospjeli anuitet u manjem iznosu nego je trebao, svi dospjeli anuiteti zastarijevaju nakon tri godine, pa je i u tom smislu nastupila zastara potraživanja razlike tečaja za kreditora. Dakle tuženik nije potrošač pa se na njega ne može odnositi kolektivna zaštita i stoga ne postoji odgovornost tužitelja ukoliko je došlo do preplate u korist tužitelja obzirom na početnu kamatnu stopu i tečaj CHF. Ovakav stav suglasan je recentnoj sudskoj praksi. Konačno postavljeni tužbeni zahtjev je veći od prethodnog, ali zastara u odnosu na preinačeni povećani dio nije nastupila kao što je to prethodno obrazloženo.

54. Tuženik se o Nalazu vještakinje očitovao na ročištu održanom 20. svibnja 2026. tako što je naveo da vještak potvrđuje kako su u izračunu konverzije uzete u obzir sve uplate koje je tužitelj izvršio tijekom otplate kredita te da je konverzija provedena sukladno zakonu, čime je potvrdio stajalište tuženika da je sklapanjem aneksa došlo do uređenja ugovornog odnosa među strankama i da je time riješena problematika predmetnog postupka. Punomoćnici stranaka su se na tom ročištu očitovali da ne predlažu saslušanje vještakinje.

55. Tuženik ne osporava izračun preplate, ali smatra da je tužitelj oštećen provedenom konverzijom. Kao što je već prethodno rečeno sud je vještakinji dao zadatak da preplatu izračuna s obzirom na početni tečaj CHF i početnu kamatnu stopu, jer su ugovorne odredbe o valutnoj klauzuli u CHF i promjenjivoj kamatnoj stopi utvrđene ništetnima, pa kako iste zbog toga ne proizvode pravne učinke, moguće je primijeniti samo početni tečaj CHF i početnu kamatnu stopu. Sud je nakon pomne analize Nalaza vještakinje, a unatoč prigovorima tuženika koji između ostalog smatra da je nalaz nepotreban s obzirom na to da je po njemu tužitelj oštećen provedenom konverzijom, njezin Nalaz prihvatio kao stručan i objektivan te kao takav podoban za donošenje odluke u ovom sporu. Iz Nalaza proizlazi da sadrži dva izračuna preplate, izračun u kojem je izvršen prijeboj s preplatom priznatom tužitelju u konverziji te negativnim kamatnim razlikama te izračun u kojem je izvršen prijeboj s preplatom priznatom tužitelju u konverziji, ali ne i s negativnim tečajnim razlikama. Sud je prihvatio konačni tužbeni zahtjev tužitelja utemeljen na izračunu bez prijeboja s negativnim tečajnim razlikama iako je tuženik u odgovoru na tužbu istaknuo određeni prigovor radi prebijanja u pogledu negativnih tečajnih razlika, budući da je tuženikov prigovor radi prebijanja neosnovan, odnosno tražbina za koju traži da se prebije s tražbinom tužitelja ne postoji.

56. U pogledu tuženikovog prigovora radi prebijanja po negativnih tečajnih i razlika, valja reći da je sud taj prigovor ocijenio neosnovanim. To iz razloga što tužitelj koji je anuitete kredita plaćao prema ugovoru sastavljenom od strane tuženika manje plaćenim anuitetima nije ništa stekao, odnosno imovina tuženika nije prešla u imovinu tužitelja, pa se dakle tužitelj nije obogatio, a iznosi koje je tuženik dužan vratiti tužitelju restitucijom zbog ništetnosti ne mogu se umanjivati onim što tužitelj od tuženika nije dobio odnosno primio. Tuženik je sam sastavio nepoštene ugovorne odredbe o kamatnoj stopi koja se mijenjala njegovom odlukom i valutnoj klauzuli izraženoj u valuti CHF, pa ne može ni tražiti isplatu koristi primjenom instituta stjecanja bez osnove iz čl.1111 ZOO, a kad bi to i mogao njegova bi tražbina bila u zastari budući da u odnosu na njega zastara ne teče od dana pravomoćnosti odluka donesenih u kolektivnom sporu, kao što je to slučaj s tražbinom tužitelja, slijedom čega navedena tražbina tuženika ne postoji, pa je odlučeno kao u toč. II. Izreke ove presude.

57. S obzirom na to da je sud utvrdio da su ništetne odredbe predmetnog ugovora o kreditu o valutnoj klauzuli u CHF i promjenjivoj kamatnoj stopi, to takvo utvrđenje ništetnosti mora ima za posljedicu ponovnu uspostavu pravne i činjenične situacije potrošača u kojoj bi se nalazio da takvih odredaba nije bilo. Budući da je provedenim vještačenjem po vještakinji utvrđeno da je tužitelj do konverzije, dakle do 30.9.2015. ako se primjeni tečaj na dan korištenja kredita i početna kamatna stopa, nakon odbitka preplate priznate konverzijom, više uplatio ukupno 4.019,72 eura, to je sud obvezao tuženika isplatiti tužitelju navedeni iznos sa pripadajućim zateznim

kamatama, koje u ovom slučaju teku na pojedine iznose preplate po mjesecima do isplate.

58. Napominje se da dokazi i dostavljena sudska praksa koji se ne analiziraju u ovoj odluci nisu od značaja za rješavanje ovog spora, pa ih sud stoga posebno ne obrazlaže.

59. Odluka o zateznim kamatama na dosuđeni iznos glavnice temelji se na čl. 29. st. 1. i st. 2. ZOO sukladno kojem čl. 29. st. 1. ZOO prema kojem dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zatezne kamate i to do 31.7.2015. po stopi koja se određuje, za svako polugodište, uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena, od 1. kolovoza 2015. do 31.12.2022 po stopi koja sa određuje uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, od 1.1.2023. do 31.12.2023. po stopi koja se određuje, za svako polugodište, uvećanjem kamatne stope koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja koje je obavila prije prvog kalendarskog dana tekućeg polugodišta za tri postotnih poena, a od 1.1.2024. pa do isplate po stopi koja se određuje za svako polugodište, uvećanjem referentne stope za tri postotna poena, a to je kamatna stopa koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja ili granična kamatna stopa proizašla iz natječajnih postupaka za varijabilnu stopu za posljednje glavne operacije refinanciranja Europske središnje banke, pri čemu se za prvo polugodište primjenjuje referentna stopa koja je na snazi na dan 1. siječnja, a za drugo polugodište referentna stopa koja je na snazi na dan 1. srpnja te godine

60. Budući da se prema čl. 1115. Zakona o obveznim odnosima kad se vraća ono što je stečeno bez osnove, moraju platiti i zatezne kamate, i to, ako je stjecatelj nepošten od dana stjecanja, a tuženik je u ovom slučaju nepošteni stjecatelj, zatezne kamate teku od uplate svake pojedine preplate pa do isplate kao što se navodi u Nalazu vještakinje, odnosno od dana kad je tuženik kao nepošteni stjecatelj to stekao.

61. Odluka o naknadi parničnog troška temelji se na odredbi čl. 154 st. 1. Zakona o parničnom postupku prema kojem je stranka koja izgubi parnicu u cijelosti dužna protivnoj stranci nadoknaditi troškove. Prema stavku 2. tog članka omjer uspjeha u parnici ocjenjuje se prema konačno postavljenom tužbenom zahtjevu, vodeći računa i o uspjehu dokazivanja u pogledu osnove zahtjeva. Nadalje, prema st. 5. tog članaka sud može odlučiti da jedna stranka nadoknadi sve troškove koje su protivna stranka i njezin umještač imali ako protivna stranka nije uspjela samo u razmjerno neznatnom dijelu svog zahtjeva, a zbog tog dijela nisu nastali posebni troškovi. Tužitelj prema konačno postavljenom tužbenom zahtjevu potražuje 4.019.72, eura, pa je taj iznos mjerodavan za određivanje visine nastalih troškova. Tužitelj koji je u ovoj parnici uspio u cijelosti ima pravo na puni iznos troška Sud je tužitelju u skladu s čl. 155. Zakona o parničnom postupku dosudio samo one troškove koji su bili potrebni za vođenje ove parnice. Tužitelju je priznat zatraženi trošak sastava tužbe od 250,00 EUR s PDV-om na temelju Tbr. 7/1 i Tbr. 46. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (Narodne novine broj: 138/2023., u daljnjem tekstu Tarifa), trošak sastava tri obrazložena podnesaka od 12.8.2019., 18.3.2021. i 4.2.2026., za svaki po

250,00 EUR s PDV-om na temelju Tbr. 8/1 Tarife i Tbr. 46. Tarife, trošak sastava podnesaka od 26.6.2025. u iznosu od 62,50,00 EUR s PDV-om na temelju Tbr. 8/4 Tarife i Tbr. 46. Tarife, trošak zastupanja na ročištima 20.2.2025., 6.6.2025. i 20.5.2026., za svako ročište po 250,00 EUR s PDV-om na temelju Tbr 9/1 i Tbr. 46. Tarife, trošak sudske pristojbe za tužbu od 53,09 EUR i trošak knjigovodstveno-financijskog vještačenja provedenog tijekom postupka u iznosu od 400,00 EUR, što sve daje ukupno dosuđeni trošak od 2.265,59 EUR. Tužitelju nije priznat zatraženi trošak pristupa na ročište za objavu presude budući da njegova punomoćnica na to ročište nije pristupila. Na sve dosuđene troškove je sud dosudio i zakonsku zateznu kamatu također prema stopi iz čl. 29. st. 2. ZOO-a tekućom od dana donošenja ove odluke, a to u skladu s odredbom čl. 151. st. 3. Zakona o parničnom postupku prema kojoj parnični troškovi obuhvaćaju i zatezne kamate od dana donošenja odluke kojom je naloženo plaćanje troškova postupka, o čemu sud odlučuje na zahtjev stranke, koji je u ovom slučaju podnesen.

62. S obzirom na to da je tuženik izgubio parnicu, sukladno citiranom propisu, njegov zahtjev za naknadu parničnih troškova je odbijen.

U Varaždinu 27. svibnja 2026.

Sutkinja
Jadranka Orlović

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ove presude dopuštena je žalba nadležnom županijskom sudu. Žalba se podnosi pismeno putem ovoga suda u tri primjerka u roku od 15 dana, od dana dostave ili objave i uručenja ovjerenog prijepisa presude.

Ako stranka nije pristupila na ročište na kojem se presuda objavljuje, a uredno je obaviještena o ročištu, smatrat će se da joj je dostava presude obavljena onoga dana kada je održano ročište na kojemu se presuda objavljuje.

Stranci koja nije bila uredno obaviještena o ročištu na kojem se presuda objavljuje, sud će presudu dostaviti prema odredbama Zakona o parničnom postupku o dostavi pismena (čl. 335. st. 8., 9. i 11. Zakona o parničnom postupku).

Rokovi za žalbu iz stavka 1. ovoga članka ne teku od 1. do 15. kolovoza (Čl. 348.st.4. ZPP-a).

Dostaviti:

1. Tužitelju po punomoćnici Senki Zuber Šanjek, odvjetnici u Varaždinu,
2. Tuženiku po punomoćnicima, odvjetnicima u OD Hanžeković & partneri, Zagreb,

Broj zapisa: **9-30888-a7c41**

Kontrolni broj: **01e0b-b9e3f-ee2bd**

Ovaj dokument je u digitalnom obliku elektronički potpisan.

Vjerodostojnost dokumenta možete provjeriti na sljedećoj web adresi:

<https://e-komunikacija.pravosudje.hr/provjera-vjerodostojnosti>



unosom gore navedenog broja zapisa i kontrolnog broja dokumenta.

Provjeru možete napraviti i skeniranjem QR koda. Sustav će u oba slučaja prikazati izvornik ovog dokumenta.

Ukoliko je ovaj dokument identičan prikazanom izvorniku u digitalnom obliku, **Općinski sud u Varaždinu** potvrđuje vjerodostojnost dokumenta.